

Prof. zw. dr hab. n. med.
Marek Krawczyk

Katedra i Klinika Chirurgii Ogólnej, Transplantacyjnej i Wątroby

*nazwa Kliniki z 2005 r.,
pierwsza nazwa II Katedra i Klinika Chirurgiczna
Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego*

W 1918 r. w Wydziale Lekarskim Odrodzonego Uniwersytetu Warszawskiego powstały pierwsze Katedry i Kliniki Uniwersyteckie. Jedną z powołanych wówczas Katedr i Klinik była II Katedra i Klinika Chirurgiczna utworzona na bazie oddziału chirurgicznego Szpitala Św. Ducha przy ul. Elektoralnej 12. Kierownikiem tej Kliniki został wybitny chirurg o dużym dorobku naukowym – **prof. Franciszek Kijewski**, pracujący do tego czasu w Warszawskim Lazarecie Miejskim, który się mieścił w gmachu Korpusu Kadetów (1).

Profesor Franciszek Kijewski był uczniem prof. Kosińskiego. Urodził się 4 października 1858 r. w Warszawie. Ten jeden z najbardziej doświadczonych chirurgów warszawskich z tego okresu od 1900 r. był ordynatorem oddziału chirurgicznego w Szpitalu Wolskim. W 1907 r. został ordynatorem oddziału chirurgicznego w Szpitalu Św. Rocha i później w Szpitalu Dzieciątka Jezus. Po wybuchu I wojny światowej prof. Franciszek Kijewski został naczelnym lekarzem Warszawskiego Lazaretu Miejskiego. Oprócz swojej funkcji lekarskiej redagował w latach 1917 – 1919 „*Pamiętnik Warszawskiego Lazaretu Miejskiego*”. W 1917 r., kiedy odbywał się I Zjazd Medycyny Wojskowej w Warszawie należał do jego bardzo aktywnych uczestników. W 1918 r. objął kierownictwo nowo powstałej II Katedry i Kliniki Chirurgicznej. Prof. Franciszek Kijewski wyróżniał się mistrzostwem w technice operacyjnej, jest uznawany za jednego z twórców współczesnej torakochirurgii. Prof. Franciszek Kijewski II Katedrą i Kliniką Chirurgiczną kierował bardzo krótko, gdyż zmarł 11 lutego 1919 r. w Warszawie (1).

Prof. Franciszek Kijowski
Kierownik II Kliniki Chirurgicznej w latach 1918-1919

W II Katedrze i Klinice Chirurgicznej w tym czasie poza kierownikiem pracowali starsi asystenci: doktorzy Aleksander Ambrożewicz, Tadeusz Fafius i Roman Wasilewski oraz adiunkt – Kazimierz Kaczyński (1).

Po śmierci prof. Franciszka Kijewskiego przez rok kliniką kierował **profesor Antoni Leśniowski**.

Obaj kierownicy mimo swojej wiedzy i doświadczenia mieli duże problemy w kierowaniu kliniką. Szczególnie dało się to zauważyć po wprowadzeniu na teren Szpitala Św. Ducha wykładów i ćwiczeń ze studentami. Ciasnota i kłopoty lokalowe utrudniały pracę. Klinika posiadała wówczas zaledwie 2 sale chorych, 1 pracownię laboratoryjną, 2 sale operacyjne (przy czym jedna była też wykorzystywana jako sala wykładowa dla studentów) i poczekalnię ambulatoryjną. Stan posiadania kliniki uzupełniały gabinety i pokoje administracyjne. Wszystkie pomieszczenia oprócz tego, że były małe powierzchniowo, dodatkowo były źle ogrzewane i nie miały wentylacji.

Prof. Antoni Leśniowski
Kierownik kliniki w latach 1919-1920

W 1920 r. kierownictwo Kliniki objął **profesor Zygmunt Radliński** (przedstawiony jako *primo et unico loco*). Ten niezwykle energiczny człowiek od początku zabiegał o poprawę warunków lokalowych. Po ośmiu latach starań w 1928 r. prof. Zygmunt Radliński uzyskał zapewnienie o przeniesieniu Kliniki do Szpitala Dzieciątka Jezus. Władze Uczelni zdecydowały się na ten cel zaciągnąć kredyt od władz miasta. Uzyskano poparcie wiceprezydenta Warszawy – Błędowskiego i Departamentu Szkolnictwa Wyższego Ministerstwa WRiOP. Niestety, kryzys finansowo-gospodarczy, który dotknął magistrat m. st. Warszawy spowodował, że nie było środków na przeniesienie Kliniki. Prof. Radliński, podobnie jak jego następca prof. Wojciechowski nie zrealizowali przeniesienia Kliniki ze Szpitala Św. Ducha (1).

Prof. Zygmunt Radliński
Kierownik kliniki w latach 1920-1936

Profesor Zygmunt Radliński urodził się 1 maja 1874 r. w Warszawie. Studiował w Rosji. Początkowo pracował na oddziale dr Szteynera, a następnie w latach 1902 – 1905 u dr Władysława Krajewskiego w Szpitalu Dzieciątka Jezus. W 1905 r. udzielał pomocy lekarskiej rannym po zamachach i demonstracjach ulicznych. Za tę działalność przez władze carskie został uwięziony na 8 miesięcy, a następnie zesłany na Syberię. Z zesłania tego udało mu się uciec i przedostać w 1907 r. do Galicji. Rozpoczął wówczas

pracę w Klinice w Krakowie u prof. Bronisława Kadera, z którym początkowo jako asystent, a później docent pracował do 1911 r. W 1914 r. objął na krótki okres czasu ordynaturę w Szpitalu oo. Bonifratrów w Krakowie. Wybuch I wojny światowej spowodował, że pracował w szpitalach wojskowych. W ostatnim okresie wojny został naczelnym chirurgiem Szpitala Ujazdowskiego, z której to pozycji objął stanowisko kierownika Katedry i II Kliniki kierując nią do 1936 r. W tym roku po przejściu na emeryturę prof. Antoniego Leśniowskiego przeniósł się jako Kierownik I Katedry i Kliniki do Szpitala Dzieciątka Jezus.

Trudności lokalowe II Kliniki Chirurgicznej nie hamowały jej aktywności usługowej i naukowej. Pod względem klinicznym ośrodek wyróżniał się wie-

loma niezwykłymi, jak na te czasy operacjami, a sam prof. Radliński opublikował ponad 30 oryginalnych prac. Były to publikacje przede wszystkim z zakresu chirurgii przetyku (jedne z najważniejszych), żołądka, jelit, trzustki, dróg żółciowych i wątroby. O wielkości tego naukowca i chirurga świadczą również zainteresowania z zakresu neurochirurgii, urologii, ortopedii, chirurgii naczyń i torakochirurgii.

Prof. Zygmunt Radliński był świetnym dydaktykiem. Gromadzili się wokół niego studenci i młodzi lekarze. W tym czasie pracowali z nim doc. Kazimierz Kaczyński (rozpoczął pracę z prof. Kijewskim) i doc. Jerzy Rutkowski. Asystentami w Klinice byli tacy późniejsi wybitni chirurdzy, jak profesorowie: Kazimierz Dębicki, Jan Kosakowski, Józef Piasecki, Tadeusz Sokołowski, Marian Stefanowski, Witold M. Trawiński, Andrzej Trojanowski i Jan Zaorski. W okresie międzywojennym zespół ten był zaliczany do najwybitniejszych w skali całego kraju. Tętnił życiem klinicznym, dydaktyką i opracowaniami naukowymi. Prof. Zygmunt Radliński kierował II Katedrą i Kliniką Chirurgiczną do 1936 r. Dopiero w 1937 r. rozstrzygnięto konkurs na obsadę stanowiska kierownika II Katedry i Kliniki Chirurgicznej. W konkursie wzięli udział: Jan Mossakowski, T. Ostrowski, Jerzy Rutkowski i Adolf Wojciechowski. Konkurs wygrał ten ostatni i od 1937 r. prof. Adolf Wojciechowski kierował II Katedrą i Kliniką Chirurgiczną.

Profesor Adolf Wojciechowski urodził się 26 czerwca 1886 r. w Elisabetgradzie w rodzinie lekarskiej. W 1910 r. ukończył studia medyczne, które odbywał w Odessie i w Würzburgu. Początek jego kariery naukowej był związany z Rosją, gdyż od 1911 r. pracował jako asystent w Katedrze Anatomii Topograficznej i Chirurgii Operacyjnej Uniwersytetu w Moskwie. Krótko, bo od 1912 r. do 1914 r. jednocześnie kierował na tym samym Uniwersytecie Kliniką Chirurgiczną Moskiewskiego Żeńskiego Zakładu Lekarskiego. W 1914 r. zostaje lekarzem oddziału opatrunkowego II Dywizji Strzelców Syberyjskich. W 1918 r. przyjechał do Warszawy i podjął pracę w I Klinice Chirurgicznej. Do 1926 r. był starszym asystentem. W tym okresie, dokładnie od 1929 r. wykładał także mechanikę ruchów w Akademii Wychowania Fizycznego. W 1926 r. osiągnął stanowisko docenta i na tym stanowisku pracował w I Klinice do 1931 r. Jednocześnie od grudnia 1930 r. do 1934 r. prof. Adolf Wojciechowski był ordynatorem I oddziału chirurgicznego w I Szpitalu Okręgowym im. Marszałka Jó-

prof. Adolf Wojciechowski
Kierownik kliniki
w latach 1937-1944

zefa Piłsudskiego. Od lutego 1934 r. został z kolei ordynatorem oddziału chirurgicznego Szpitala Ewangelickiego w Warszawie. W 1937 r. wygrał konkurs na kierownika II Katedry i Kliniki Chirurgicznej.

Mimo niemieckich koneksji profesor Adolf Wojciechowski w czasie II wojny światowej prowadził na tajnych kompletach wykłady i egzaminy. Doskonale znał swych pracowników i ich udział w konspiracji. Nigdy nikogo nie wydał w ręce gestapo. Wiadomym jest, że niektórym osobom czynnie pomagał w wydostaniu się na wolność z więzień i obozów koncentracyjnych. Z Polski wyjechał na stałe do Niemiec w lipcu 1944 r. z żoną Niemką. Zmarł w Lipsku, tuż po zakończeniu II Wojny Światowej.

Profesor Adolf Wojciechowski niewątpliwie utrzymał wysoki poziom Kliniki kierowanej uprzednio przez prof. Zygmunta Radlińskiego. Należał on do wybitnych chirurgów swojego okresu. Przed objęciem Katedry był znanym autorem, publikującym w czasopismach polskich i zagranicznych prace doświadczalne, kliniczne i teoretyczne. W czasie, gdy pracował jako asystent i docent w I Klinice Chirurgicznej jego dorobek naukowy dotyczył głównie zagadnień chirurgii jamy brzusznej. Przedstawił oryginalną teorię powstawania torbieli krezkowych z zawiązków zarodkowych. Prowadził również badania rozwoju embrionalnego sieci i doświadczenia nad jej hodowlą *in vitro*. Opisał także metodę sympatektomii okołotętnicznej. Zajmował się też ginekologią, między innymi wykazał różnice w przepływie chłonki w szyjce i trzonie macicy, zwracając uwagę na znaczenie tego faktu dla leczenia chirurgicznego i rokowania pooperacyjnego. W późniejszym okresie jego publikacje dotyczyły przede wszystkim chirurgii kostno-stawowej i traumatologii. Badał mechanizm kostnienia pozaszkieletowego, próbował wprowadzić nowe metody jonoforezy wapnia. Podstawowym zainteresowaniem z późniejszego okresu jego praktyki była ortopedia praktyczna. Liczne metody operacyjne starał się wprowadzać do swojej praktyki lekarskiej. Z tego okresu pochodzą również jego prace dot. chirurgii żyłaków i zapaleń ropnych, a także medycyny sportowej, chirurgii wojskowej i balneochirurgii. Profesor Adolf Wojciechowski był jednym z twórców warszawskiej szkoły ortopedycznej. Ponadto stworzył bardzo aktywny ośrodek chirurgii doświadczalnej. W Klinice kierowanej przez prof. Adolfa Wojciechowskiego habilitację uzyskał wybitny torakochirurg – prof. Władysław Ostrowski. Adiunktem w klinice kierowanej przez prof. A. Wojciechowskiego był od 1936 r. Henryk Levittoux, wieloletni sekretarz Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego, a asystentami późniejsi wybitni naukowcy: Stefan Czubalski – urolog; August Jokiel – chirurg i patofizjolog oraz Stanisław Tokarski – ortopeda.

Do wybuchu II wojny światowej II Klinika Chirurgiczna mieściła się w Szpitalu Św. Ducha, który w 1939 r. został zburzony i spłonął. W okresie okupacji Zespół Kliniki pracował w budynku Szkoły Pielęgniarstwa przy ul. Koszykowej, prowizorycznie przystosowanym do potrzeb szpitalnych.

Po upadku Powstania Warszawskiego adiunkt Kliniki dr Stanisław Tokarski ewakuował Klinikę do Piastowa, gdzie w halach fabryki „Tudor” wznowił swoją działalność Szpital Dzieciątka Jezus.

Po wyzwoleniu Warszawy uratowane dobra Kliniki posłużyły do wyposażenia wracających do życia oddziałów Szpitala Dzieciątka Jezus. W Szpitalu tym znalazła zatrudnienie także część dawnego personelu Kliniki.

Zanim w lewobrzeżnej Warszawie zaczęto organizować życie medyczne, pierwsze działania odnowy klinik Uniwersytetu Warszawskiego miały miejsce na Pradze. Wojska polskie i Armia Czerwona wyzwoliły prawobrzeżną Warszawę 14 września 1944 r. Praktycznie od tego dnia zaczęto tworzyć podstawy nauczania medycyny na Pradze. W szkole przy ul. Boremłowskiej (Grochów) zorganizowano duży szpital, który powstał z przeniesionego Szpitala Przemienienia Pańskiego, będącego ze względu na swoje usytuowanie pod ciągłym ostrzałem artyleryjskim.

Przy olbrzymim zaangażowaniu i uporze doc. T. Butkiewicza, doc. J. Mossakowskiego, doc. A. Domaśzewicza i doc. Z. Michalskiego na bazie Szpitala przy ul. Boremłowskiej został powołany Wydział Lekarski Uniwersytetu Warszawskiego, zwany wówczas „Akademią Boremłowską”. Dziekanem tego Wydziału został prof. nadz. **Tadeusz Butkiewicz**. W obrębie tej szczególnej Uczelni przy ul. Boremłowskiej, powróciła do życia kierowana przez doc. **Jana Mossakowskiego** II Klinika Chirurgiczna. Doc. Jan Mossakowski kierował tą kliniką od listopada 1944 r. z wyboru, a nie z mianowania. Ze względu na ciasnotę II Kliniki Chirurgiczna została czasowo umieszczona w szpitalu miejskim przy ul. Kowelskiej i w drugim prowizorycznym szpitalu, który z kolei został zorganizowany w gmachu Zakładu Weterynarii przy ul. Grochowskiej. Salą wykładową był gabinet Dyrektora Szpitala. Mieściło się w nim 15 studentów, a jedynym przygotowanym do pracy asystentem był dr Kazimierz Wejroch, Dyrektor Szpitala. I tak w zupełnie prowizorycznym szpitalu, wobec największych trudności i zagrożenia wojennego w stosunku do kierownika kliniki, personelu szpitala i samych studentów odbywały się ćwiczenia i wykłady.

W październiku 1945 r. II Klinika Chirurgiczna została przeniesiona do Szpitala Przemienienia Pańskiego przy Pl. Weteranów 4 i zlokalizowana na II piętrze głównego budynku posiadając 60 łóżek. Klinika odzyskała niewielką część swego sprzętu przedwojennego dzięki zabezpieczeniu go w Piastowie przez adiunkta kliniki dr Stanisława Tokarskiego. Początkowo Klinika otrzymała jedno skrzydło odbudowanego budynku Szpitala.

W pierwszych miesiącach 1946 r. pracowali w Klinice tacy asystenci, jak: dr dr Bednarski, Chwiałkowski, Czyżewski, Grabowski, Karpowicz, Pabisiak i Tokarski.

W 1948 r. po dalszej odbudowie Szpitala Przemienienia Klinika mieściła się na całym drugim piętrze i podwoiła liczbę łóżek z 60 do 120. Powiększenie Kliniki wymagało zdobywania nowego sprzętu, ale jednocześnie zaczęto organizować w niej bibliotekę i laboratorium do badań naukowych oraz utworzono oddział urologiczny, który w tym okresie był oddziałem miejskim. Stopniowo liczba asystentów Kliniki wzrosła do 13. Z pracy w wojsku wrócił dr Przedpełski, który objął obowiązki adiunkta Kliniki.

W 1948 r. dr Przedpełski zostaje ordynatorem Oddziału Chirurgicznego w Szpitalu w Płocku, a jego obowiązki adiunkta w klinice obejmuje dr B. Bednarski. W tym samym roku pracę podejmuje w Klinice dr Jerzy Manicki.

Prof. Jan Mossakowski
Kierownik II Kliniki Chirurgicznej w latach 1944-1959

Doc. Jan Falkowski i część zespołu Kliniki

W Klinice przestają pracować: dr Pabisiak, który objął stanowisko ordynatora oddziału chirurgicznego w Radomiu; dr Wejroch, gdyż został ordynatorem oddziału chirurgicznego w Szpitalu Przemienienia Pańskiego, a dr Tokarski objął stanowisko ordynatora pododdziału ortopedycznego w szpitalu przy ul. Solec.

Oddziałem urologicznym kierował dr Lilpop, a po jego śmierci (1949 r.) dr Zbigniew Lewicki. Współpraca z oddziałem układała się bardzo dobrze, nabywali w nim wiedzę z zakresu urologii pracujący w Klinice asystenci, a szkoleni byli także studenci. W 1958 r. oddział po wyjeździe dr Lewickiego za granicę został włączony w strukturę Kliniki i stanowił jego integralną całość. Kierownikiem oddziału urologicznego został doc. Jan Falkowski, a asystentami dr Lorenc i dr Walczak.

Należy podkreślić, że Szpital Przemienienia był szpitalem miejskim, który musiał przede wszystkim służyć leczeniu chorych. Do czasu utworzenia tzw. chirurgii urazowej na ostrych dyżurach, obok klasycznej tzw. chirurgii miękkiej udzielano pomocy chorym ze wszelkimi urazami układu kostno-stawowego, zakładając gipsy, wyciągi itp. W wyniku tego lekarze wtędy szkoleni byli bardziej wszechstronni w udzielaniu naglej pomocy chirurgicznej. Mimo trudności lokalowych i sprzętowych w Klinice zorganizowano stacjonarne leczenie chorych i opiekę ambulatoryjną, jak również nadzór nad ambulatoriami całej Pragi. Rozpoczęto również prowadzenie badań naukowych i kształcenie studentów (2). W Klinice odbywały się cotygodniowe posiedzenia naukowe, pracownicy brali czynny udział w życiu towarzystw naukowych. Przy Klinice od 1949 r. istniało studenckie Koło Naukowe, które między innymi przygotowało bibliografię „Polskiego piśmiennictwa chirurgicznego okresu międzywojennego”.

W Klinice, która bardzo rozwijała swoją działalność naukową stworzono w 1949 r. bibliotekę i zaczęto ją wyposażać w coraz większą liczbę woluminów.

W 1949 r. rozpoczynają pracę dr Jan Falkowski i dr Jan Sadowski. W tym samym roku tytuły doktorów medycyny uzyskali: dr Stefan Grabowski, dr Jerzy Manicki i dr Wiesław Nasiłowski, który rok później został powołany do pełnienia służby wojskowej.

W 1950 r. dr Czyżewski został drugim adiunktem w Klinice, a dr Szulc trzecim, który wkrótce uzyskał habilitację w Akademii Medycznej w Łodzi (tu było jego pierwotne miejsce pracy). W tymże roku dr Karpowicz zostaje ordynatorem oddziału chirurgicznego w Węgrowie, a następnie w Garwolinie.

W 1951 r. dr B. Bednarski został podsekretarzem stanu w Ministerstwie Zdrowia. Na jego miejsce adiunktem został dr Jerzy Manicki. Do pracy w klinice przystąpili dr Irena Suszczewska, Teobald Adamczak, Andrzej Karwowski, Olesiński, Buczyńska, Stankiewicz, Polak oraz Dąbrowski, który otrzymał za zadanie prowadzenie działu chirurgii plastycznej, a przed wszystkim rekonstrukcyjnej po urazach przemysłowych.

W 1951 r. dr Dąbrowski zorganizował pracownię fotograficzną i kinematograficzną. Ta ostatnia pozwoliła na przygotowanie ok. 30 filmów do dydaktyki dla studentów i lekarzy. Dr Dąbrowski był również kierownikiem działu filmowego Ośrodka Dokumentacji Lekarskiej Głównej Biblioteki Lekarskiej.

W 1951 r. tytuły doktorskie uzyskali: dr Wiszniewski, dr Żurkowski, dr Wigura, dr Szatybełko i dr Falkowski.

W 1952 r. doc. Szulc otrzymał stanowisko ordynatora w Szpitalu Urazowym przy ul. Jotejki. Z kolei dr Żurkowski został powołany do służby wojskowej, a dr Wigura przeniósł się do pracy w Klinice Urologicznej.

W Klinice oprócz operacji ogólnochirurgicznych i brzusznych wykonywano skomplikowane operacje urologiczne, plastyczne i od 1952 r. zabiegi na narządach klatki piersiowej (przełyk i płuca).

W 1953 r. przy Klinice powstała własna zwierzętarnia, kierowana najpierw przez dr J. Manickiego, a następnie dr J. Sadowskiego. W pracowni tej powstało dziesiątki prac naukowych, doktorskich i habilitacyjnych. W tym samym roku dr Sadowski i dr Szatybełko zostali powołani do pełnienia służby wojskowej. W Klinice rozpoczęła pracę dr Latawiec. Również w 1953 r. dr Teobald Adamczak wyjechał na roczne szkolenie w chirurgii plastycznej do prof. Buriana w Pradze czeskiej.

Rok 1955 był ważny dla Kliniki. Tytuły docentów otrzymali: doc. Czyżewski, doc. Stefan Grabowski, doc. Jerzy Manicki. W tym samym roku tytuły docentów pracujących w Klinice Urologicznej otrzymali byli pracownicy II Kliniki Chirurgicznej: doc. J. Falkowski i doc. A. Wigura. W klinice rozpoczął pracę dr Ostaszewski.

W 1956 r. odszedł dr Olesiński, a adiunktem został dr Jan Niemierko. Początkowo powojenna działalność Kliniki polegała głównie na pracy usługowej i pracę w Klinice na etacie asystenta otrzymał dr Tadeusz Otto, do pracy w Instytucie Hematologii dydaktycznej. Dopiero później po zwiększeniu liczby oddziałów chirurgicznych lekarze mogli zająć się również pracą naukową. Dzięki powstałej własnej pracowni chemicznej wyposażonej w nowoczesne, jak na tamte czasy, urządzenia rozszerzono zakres przeprowadzanych w Klinice badań. Powstanie pracowni pozwoliło również

na całkowite uniezależnienie się pod względem materiałowym od innych Zakładów. Kierownikiem pracowni została inż. chemii Krystyna Lowy.

Wspomniałem już, że od listopada 1944 r. kierownikiem Kliniki był **prof. Jan Mossakowski** urodzony 13 marca 1885 r. w Ciechanowie.

Profesor Jan Mossakowski ukończył Wydział Lekarski Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w 1912 r. Po powrocie do Warszawy w 1913 r. pracował w szpitalu im. Karola i Marii oraz Św. Ducha w Warszawie. W latach 1915 – 1918 był asystentem Zakładu Anatomii Prawidłowej Uniwersytetu Warszawskiego, następnie przez 3 lata pracował jako lekarz wojskowy. Od 1921 r. do 1934 r. był pracownikiem I Kliniki Chirurgicznej. Prof. Jan Mossakowski habilitował się w Uniwersytecie Warszawskim w 1928 r. W latach 1934 – 1945 był ordynatorem oddziału chirurgicznego w Szpitalu Przemienienia Pańskiego. Brał udział w kampanii wrześniowej. Po wyzwoleniu był jednym z współorganizatorów Wydziału Lekarskiego i od stycznia 1945 r. prowadził zajęcia z chirurgii ze studentami, początkowo na bazie szpitala na Grochowie.

Po objęcia stanowiska Kierownika Kliniki **prof. Jan Mossakowski** w 1948 r. został profesorem nadzwyczajnym, a w 1956 r. profesorem zwyczajnym. Ten znakomity chirurg był przedstawicielem starej szkoły chirurgów, którzy dzięki świetnej znajomości anatomii umieli i przeprowadzali duże i trudne operacje w miejscowym znieczuleniu, bez żadnej przykrości dla chorego. O dzisiejszych możliwościach anestezjologii jeszcze się wtedy nie śniło. Jako naukowiec inicjował i rozwinął badania biochemiczne dot. gospodarki białkowej, węglowodanowej i tłuszczowej oraz wodno-elektrolitowej u chorego operowanego. Do kolejnych kierunków naukowych rozwijanych w klinice należały prace nad rolą układu hormonalnego w chorobie pooperacyjnej; badania nad patogenezą hypersplenizmu i zespołu śledzionowo-wątrobowego oraz badania kimograficzne żołądka po resekcji. W klinice także rozpoczęto wspólnie z Instytutem Chemii Przemysłowej pionierskie w skali kraju badania nad hydrolizatami białkowymi do podaży dożylną (dr J. Manicki) (2, 3). Badania dotyczyły także chirurgii wytwórczej.

Bardzo ważne są również poczynania prof. J. Mossakowskiego na innym polu. W 1921 r. jako ochotnik brał udział w powstaniu na Górnym Śląsku. Za działalność tę został odznaczony Śląską Wstęgą Waleczności i Gwiazdą Górnośląską.

Prof. J. Mossakowski w 1925 r. był członkiem założycielem i wieloletnim sekretarzem Towarzystwa Chirurgicznego Warszawskiego, w latach 1938 – 1939 był wiceprezesem i prezesem tego Towarzystwa. Był także członkiem założycielem i członkiem Zarządu Towarzystwa Chirurgów Polskich, członkiem Francuskiego Towarzystwa Chirurgów i Międzynarodowego Towarzystwa Chirurgicznego. Prof. J. Mossakowski był także członkiem Komitetu Redakcyjnego, a następnie redaktorem *Polskiego Przeglądu Chirurgicznego*.

W czasie okupacji nauczał studentów w tajnej Szkole Zaorskiego i na Uniwersytecie Poznańskim.

Prof. zwycz. Jan Mossakowski kierował Kliniką do 30 września 1959 r. Zmarł 24 października 1974 r.

W II Klinice Chirurgicznej w tym czasie pracowali docenci: doc. Jerzy Szulc 1952 – 1953 r.; doc. Mieczysław Czyżewski – od 1955 r.; doc. Jan Falkowski – od 1958 r.; doc. Stefan Grabowski od 1955 r. i doc. Jerzy Manicki od 1955 r.

Dr Jan Niemiro, doc. Jan Falkowski, dr Danuta Obrowska i doc. Stefan Grafowski podczas rozmowy z prof. Z. Łapińskim

Pracownikami Kliniki byli: dr Bogdan Bednarski asystent w latach 1947 – 1948; adiunkt 1948 – 1951 i ponownie od 1957 r.; dr Mieczysław Czyżewski asystent 1945 – 1950; adiunkt 1950-1955; dr Tadeusz Dąbrowski – asystent od 1951 – 1955; adiunkt od 1956 r.; dr Jerzy Manicki – asystent 1948 – 1952; adiunkt od 1952 – 1955 r.; dr Jan Niemierko asystent 1956 r.; adiunkt od 1956 r.; dr Stefan Przedpełski – asystent 1946 – 1947 r.; adiunkt 1947 – 1948; dr med. Jerzy Szulc 1950 – 1952 r.; dr med. Stanisław Tokarski do 1947 r.

Starszymi asystentami byli: dr Teobald Adamczak od 1956 r.; dr Jerzy Albrycht do 1957 r.; dr Irena Buczyńska 1956 – 1960 r.; dr Jerzy Chwiałkowski – 1947 – 1951 r., dr Stefan Grabowski 1946 – 1955 r.; dr Zdzisław Karpowicz do 1949 r.; dr Andrzej Karwowski od 1956 r.; dr Konrad Latawiec od 1956 r.; dr Wiesław Nasiłowski 1948-1949 r., dr Władysław Olesiński 1951 – 1955 r.; dr Antoni Fabisiak do 1946 r.; dr Teodor Polak 1956 – 1958 r.; dr Leszek Stankiewicz od 1956 r.- po uzyskaniu II stopnia specjalizacji chirurgicznej objął stanowisko ordynatora w Ostrowcu Świętokrzyskim; dr Kacper Szatybełko 1948 – 1953 r.; dr Aleksander Wigura – 1948 – 1951 r., dr Stanisław Wiszniewski 1949 – 1957 r.; dr Witold Żurakowski 1950 – 1951 r.; dr Józef Adamczak 1950 – 1951 r.; dr. Jerzy Bokwa 1950 – 1953 r.; dr Stanisław Chróścicki od 1959 r.; dr Zbigniew Lorenc od 1959 r.; dr Konrad Latawiec od 1953 – 1955 r.; dr Tadeusz Otto od 1957 r.; dr Jan Sadowski od 1950 r.; dr Irena Suszczewska od 1956 r., dr Barbara Zielińska lata 60-te; dr Irena Buczyńska przełom lat 50-60.

Wolontariuszami w Klinice byli: dr Czesław Bratkowski; dr Jadwiga Włodarska; dr Jadwiga Szymanowska.

Prof. Zdzisław Łapiński z częścią zespołu Kliniki (stoją prof. Jan Sadowski i dr Andrzej Sankowski)

Prof. T. Otto, dr J. Niemierko, dr D. Obrowska i dr S. Chóścicki towarzyszą prof. Z. Łapińskiemu

Dr I. Arendt, dr K. Czabak, dr J. Lechocińska, dr D. Obrowska (stoi)

Warto też wspomnieć, że w II Klinice Chirurgicznej bardzo wcześnie, bo w latach 50-tych wprowadzono i rozwinięto nową specjalizację – anestezjologię. W 1958 roku funkcję anestezjologa pełnił dr Tadeusz Otto przeszkolony na trzymiesięcznym kursie w Instytucie Gruźlicy u doc. Mieczysława Justyny.

Przedtem chorzy byli usypiani przez felczera, a później przez chirurgów o różnym stopniu wiedzy i doświadczenia. W 1959 roku dr T. Otto wyjechał do Anglii, a na kursie u doc. Justyny została przeszkolona dr Irena Arendt. Po odbyciu kursu dr I. Arendt dostała stypendium specjalizacyjne, które wiązało się ze znieczuleniem w różnych warszawskich klinikach. W tym czasie na stałe znieczulał w II Klinice Chirurgicznej dr Przemysław Kuleszyński. W 1963 r. dr I. Arendt zdała egzamin specjalizacyjny i zaczęła pracować na etacie Akademii Medycznej jako anestezjolog II Kliniki Chirurgicznej. Oprócz znieczuleń pacjentów na sali operacyjnej, konsultowała trudne przypadki na terenie szpitala i usypiała zwierzęta do operacji doświadczalnych w zwierzętarni, która istniała przy Klinice. Dr P. Kuleszyński wyjechał wkrótce zagranicę. W 1965 roku dr I. Arendt wyjechała na roczny, szkoleniowy pobyt do Anglii, a w Klinice jej funkcję przejęła dr Krystyna Kutylło-Czabak. Po powrocie dr I. Arendt z Anglii do Zespołu Anestezjologicznego dołączyła dr Janina Lechocińska, a trzyosobowy zespół lekarski powiększył się później o trzy pielęgniarki anestezjologiczne. Kierownikiem zespołu była dr Irena Arendt. W 1974 r. obroniła pracę doktorską „Badania nad diurezą okresu pooperacyjnego”, której promotorem był prof. Z. Łąpiński. Dr Irena Arendt w Klinice pracowała kolejno: w 1957 r. jako wolontariusz; w 1958 roku jako asystent; a od 1973 r. jako adiunkt. Dr I. Arendt i dr

Spotkanie prof. J. Mossakowskiego z zespołem Kliniki przed przejściem na emeryturę (1959)

Kutyłło-Czabak wielokrotnie wyjeżdżały na szkolenia do Szwecji na ogół poświęcając na ten cel swój urlop wypoczynkowy.

W II Klinice Chirurgicznej Zespół pełnił ostre dyżury wraz z zespołem chirurgów Kliniki. Ponadto konsultował trudne przypadki w innych oddziałach szpitala Przemienienia Pańskiego i szkolił anestezjologów. W 1975 r. cały zespół anestezjologiczny wraz z II Kliniką Chirurgiczną przeszedł do Centralnego Szpitala Klinicznego przy ul. Banacha 1a.

*Doc. Jerzy Manicki
p.o. kierownika
II Kliniki Chirurgicznej
w latach 1959-1960*

W latach 1959-1960, po przejściu prof. Z. Mossakowskiego na emeryturę, obowiązki p.o. Kierownika Kliniki przez prawie dwa lata pełnił **doc. Jerzy Manicki**.

W 1960 r. Kierownikiem Kliniki został **prof. Zdzisław Łapiński**. Prace naukowe prowadzone w tym czasie w Klinice skupiały się przede wszystkim wokół problemów chirurgii żołądka, przełyku, jelit i dróg żółciowych. W Klinice działał również pododdział chirurgii plastycznej. Jego kierownikiem był dr Teobald Adamczak. W pododdziale wykonywano operacje plastyczne obejmujące chirurgię ręki, nowotwory skóry (twarzy, głowy), rekonstrukcje wad wrodzonych (oprócz dzieci do lat 10) oraz plastykę poparzeniową. Personel naukowo-dydaktyczny Kliniki składał się z 20 osób, w tym 3 lekarzy na eta-

cie szpitalnym. Liczba uczących się w Klinice studentów wynosiła około 400. Klinika prowadziła kursy z postępu chirurgii dla ordynatorów oddziałów chirurgicznych z całego kraju. W klinice leczono 2 tys. pacjentów (w tym około 1, 5 tys. było operowanych). Na terenie szpitala zbudowano także pracownię doświadczalną (zwierzętarnię), w której prowadzono m.in. badania nad zaburzeniami wchłaniania po rozległej resekcji jelita cienkiego.

■ Chirurgia plastyczna w II Klinice Chirurgicznej

W II Klinice Chirurgicznej, kierowanej jeszcze przez prof. Jana Mossakowskiego, 1 kwietnia 1951 roku rozpoczął pracę dr Teobald Adamczak. W roku akademickim 1954/1955 odbył szkolenie z chirurgii plastycznej w ośrodkach w Pradze u prof. Franciszka Buriana oraz w Brnie. Po powrocie z Czechosłowacji dr T. Adamczak zorganizował Pododdział Chirurgii Plastycznej II Kliniki Chirurgicznej. Od 1951 r. w Klinice rozpoczął pracę dr Tadeusz Dąbrowski, który poświęcił się zagadnieniu urazów ręki i wykorzystaniu technik chirurgii plastycznej w rekonstrukcji różnych okolic ciała. Od 1964 r. dr Teobald Adamczak został adiunktem Kliniki. W 1966 r. utworzono specjalność- chirurgia plastyczna. Dr Teobald Adamczak został uznany za specjalistę w tej dziedzinie. Razem z dr. T. Adamczakiem pracował dr Stanisław Maciejczyk, który także uzyskał specjalizację w chirurgii plastycznej. Wspólnie wydali monografię dotyczącą chirurgii plastycznej w urazach i chorobach ręki. Obaj byli pionierami w zastosowaniu silikonu, m.in. w leczeniu oparzeń. W roku 1968 dr Teobald Adamczak uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk medycznych. W tym samym roku dr Stanisław Maciejczyk przeniósł się do pracy w Szpitalu Chirurgii Plastycznej w Polanicy Zdroju. W 1965 r. powrócili po odbyciu 2-letniej służby wojskowej doktoranci Polskiej Akademii Nauk dr Hubert Uszyński i dr Jerzy Potocki. Po uzyskaniu specjalizacji II stopnia z chirurgii ogólnej pod kierownictwem prof. Z. Łapińskiego, rozpoczęli specjalizację z chirurgii plastycznej pod kierunkiem doc. Teobalda Adamczaka. Specjalizację tę uzyskali w 1974 r. W latach 1973-1974 rozpoczął specjalizację z chirurgii plastycznej dr Andrzej Rukszto, którą ukończył w Polanicy Zdroju pod kierunkiem prof. dr Michała Kraussa.

Z chwilą utworzenia Instytutu Chirurgii w Akademii Medycznej powołano Klinikę Chirurgii Ogólnej i Plastycznej jako kontynuatkę II Kliniki Chirurgicznej i przygotowano przeniesienie Kliniki ze Szpitala Praskiego do Centralnego Szpitala Klinicznego Akademii Medycznej przy ul. Banacha. Jednak doc. T. Adamczak nie doczekał przeniesienia Kliniki, zmarł 21 września 1974 r.

Po przeniesieniu Kliniki do CSK AM przy ul. Banacha, prowadzenie pracy w zakresie chirurgii plastycznej, kierownik Kliniki prof. Z. Łapiński powierzył dr Jerzemu Potockiemu. Dr Jerzy Potocki studiował w latach 1954-1961 na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Warszawie. W 1961 roku otrzymał dyplom lekarza. W 1969 roku na podstawie pracy pt. "Zawartość cholesterolu i soli żółciowych w żółci przewodowej u psa przed i po wagotonii" uzyskał tytuł doktora nauk medycznych, promotorem pracy był prof. dr Zdzisław Łapiński. Pracował w Klinice w latach 1962-1980 z przerwą 1963-1965 na służbę wojskową. W roku 1974 odbył 2-tygodniowy staż w Klinice Chirurgii Plastycznej w Pradze, a w roku 1976 2-tygodniowy staż w Klinice Chirurgii Plastycznej w Sofii. W okresie 1.10.1968 r. do 31.12.1980 r. był asystentem, a następnie adiunktem Kliniki. Wspólnie z dr Hubertem Uszyńskim,

Foto. Dr Uszyński i dr Arendt

a od 1976 r. z dr Andrzejem Sankowskim wykonywano pracę usługową i naukowo-dydaktyczną z chirurgii plastycznej. Dr A. Sankowski uzyskał specjalizację w chirurgii plastycznej pod kierownictwem dr Jerzego Potockiego w 1979 r. Od listopada 1978 do 1980 r. szkolącym się w chirurgii plastycznej był dr Szcześnie Jaworski. Po zmianie struktury Instytutu Chirurgii, pododdział chirurgii plastycznej przy Klinice Chirurgii Ogólnej i Plastycznej uległ likwidacji. Przydzielone łóżka dla działalności chirurgii plastycznej dołączono do powstałej Kliniki Chirurgii Ogólnej

i Klatki Piersiowej pod kierownictwem prof. dr Mieczysława Szostka. W styczniu 1981 roku dr Jerzy Potocki, a w 1982 r. dr Hubert Uszyński przenieśli się do pracy w Klinice Chirurgii Plastycznej Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego. Dr A. Sankowski pozostał jako jedyny specjalista chirurgii plastycznej w Centralnym Szpitalu Klinicznym Akademii Medycznej.

Kierownikiem Kliniki po prof. Janie Mossakowskim został w 1960 r. **profesor Zdzisław Łapiński**. Był uczniem prof. Bronisława Szerszyńskiego, prof. Aleksandra Ambrożewicza i prof. Tadeusza Butkiewicza. Urodził się w 1.12.1909 r. w Siedlcach. W 1928 roku ukończył gimnazjum humanistyczne im. Bolesława Prusa. W 1934 roku otrzymał dyplom lekarza kończąc Wydział Lekarski Uniwersytetu Warszawskiego. W latach 1934-1935 odbywał staż lekarski w Oddziale Chorób Wewnętrznych Szpitala im. Św. Łazarza przy ul. Książęcej kierowanym przez prof. Mściwoja Semerau-Siemianowskiego oraz w Oddziale Ginekologicznym Szpitala im. Dzieciątka Jezus kierowanym przez doc. Józefa Beka. Od 1 grudnia 1935 r. pracował w I Oddziale Chirurgicznym Szpitala im. Dzieciątka Jezus w Warszawie. Już jako student II roku medycyny, aż do ukończenia studiów był demonstratorem w Zakładzie Histologii i Embriologii Uniwersytetu Warszawskiego. W latach 1938-1939 pracował dodatkowo w Zakładzie Anatomii Topograficznej i Chirurgii Doświadczalnej kierowanym przez prof. Józefa Grzybowskiego. W 1942 roku został służbowo przeniesiony do Szpitala Wolskiego, w którym pracował jako asystent do końca 1944 r. Wybuch Powstania Warszawskiego zastał go w Świątcach pod Warszawą, gdzie zorganizował szpital, w którym leczył chorych i rannych z ogarnię-

Prof. Zdzisław Łapiński
Kierownik II Kliniki
Chirurgicznej
w latach 1960-1980

tej walkami Warszawy. Tu pracował jako ordynator oddziału chirurgicznego do końca kwietnia 1945 r. W maju 1945 r. rozpoczął pracę w I Klinice Chirurgicznej Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego kierowanej przez prof. Tadeusza Butkiewicza, początkowo jako asystent, a od 1950 r. jako starszy asystent. Delegowany przez Ministerstwo Zdrowia od 1 września 1954 do 1 września 1955 r. pełnił obowiązki kierownika Kliniki Chirurgicznej Polskiego Szpitala w Ham-Hyn w Korei Północnej. Po powrocie z Korei wrócił do I Kliniki Chirurgicznej i został w czerwcu 1955 r. mianowany docentem. Po odejściu na emeryturę prof. Tadeusza Butkiewicza od 1.01-1.12.1959 r. pełnił obowiązki kierownika I Kliniki Chirurgicznej Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego, tzn. do czasu objęcia jej kierownictwa przez ówczesnego docenta Jana Nielubowicza. We wrześniu 1960 r. w wyniku konkursu uchwałą Rady Wydziału Lekarskiego został wybrany na stanowisko kierownika II Kliniki Chirurgicznej Akademii Medycznej w Warszawie mieszczącej się wówczas w Szpitalu im. Przemienienia Pańskiego na Pradze w Warszawie. W 1975 r. kierowana przez prof. Z. Łapińskiego klinika została przeniesiona do Centralnego Szpitala Klinicznego przy ul. Banacha w Warszawie. Utworzenie Instytutu Chirurgii i spowodowane tym zmiany organizacyjne spowodowały, że po 56 latach działalności II Kliniki Chirurgiczna zmieniła nazwę na Klinikę Chirurgii Ogólnej i Plastycznej, którą prof. Z. Łapiński kierował do chwili przejścia na emeryturę, tj. do 30 września 1980 r. Jak już wspominałem, prof. Z. Łapiński był uczniem wybitnych chirurgów: prof. Bronisława Szerszyńskiego, prof. Aleksandra Ambrożewicza i prof. Tadeusza Butkiewicza. Prof. Bronisław Szerszyński był promotorem pracy doktorskiej dr Z. Łapińskiego. Pracę p.t. "Rdzeń kręgowy, jako przeszczep martwy, zastosowany w ubytkach nerwów obwodowych (badania doświadczalne)" wykonał i obronił w czerwcu 1939 r. Wykazał w niej że martwy przeszczep rdzeniowy stwarza dobre warunki dla odrostu włókien nerwowych, a wartościową dla odrostu częścią przeszczepu jest istota biała.

Z inspiracji prof. T. Butkiewicza przygotował monografię „Chirurgia raka okrężnicy (praca kliniczna i doświadczalna)” wydaną w 1956. Praca ta miała być jego pracą habilitacyjną, jednak kolejny zwrot w organizacji nauki w Polsce spowodował wprowadzenie naukowego tytułu docenta, który to tytuł przyznano dr med. Zdzisławowi Łapińskiemu. 23 września 1963 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym, a profesorem zwyczajnym 15 marca 1972 r. W 1966 r. prof. Z. Łapiński został powołany na stanowisko Dziekana Wydziału Lekarskiego na kadencję 1966-1969. Kadencja ta została przerwana przez władze polityczne w 1968 r., kiedy to dziekan prof. Z. Łapiński stanął po stronie strajkujących studentów. Działalność naukowa prof. Z. Łapińskiego koncentrowała się wokół chirurgii przewodu pokarmowego. Opublikowane prace dotyczyły leczenia operacyjnego nowotworów jelita grubego, niedrożności jelit, chirurgicznego leczenia kamicy żółciowej, zapalenń trzustki, ropni wątroby, powikłań wrzodu trawiennego i amebiazy przewodu pokarmowego oraz przepuklin brzusznych. Zajmował się także patologią naczyń krwionośnych i chłonnych oraz chirurgią tarczycy. Wiele uwagi poświęcił zakażeniom chirurgicznym, szczególnie taktyce postępowania chirurgicznego w leczeniu zakażeń i stanów ropnych. Największą jednak wagę przywiązywał do zapobiegania oraz umiejętności wczesnego leczenia powikłań pooperacyjnych. Był redaktorem i głównym autorem pierwszej w Polsce monografii poświęconej temu zagadnieniu. Książka ta odegrała dużą rolę

Prof. Z. Łapiński z zespołem Kliniki (Szpital Przemienienia Pańskiego) 1970 r.

w kształceniu co najmniej dwóch pokoleń chirurgów polskich. Przez całe życie uczył studentów, a jako docent i profesor kształcił chirurgów zwracając uwagę nie tylko na technikę operacyjną, ale także na ich umiejętności diagnostyczne.

Prof. Z. Łapiński był redaktorem i głównym autorem pierwszego podręcznika chirurgii dla studentów, który miał 4 wydania. Z tego podręcznika uczyło się chirurgii tysiące polskich lekarzy, a wiele jego rozdziałów do dzisiaj zachowuje aktualną wartość. Prof. Z. Łapiński był od 1937 r. członkiem Towarzystwa Chirurgów Polskich, przez wiele lat członkiem Zarządu Głównego Towarzystwa oraz Przewodniczącym Oddziału Warszawskiego. W 1989 r. nadano mu godność członka honorowego Towarzystwa Chirurgów Polskich. Od 1937 r. był również członkiem Międzynarodowego Towarzystwa Chirurgów. Otrzymał wiele odznaczeń, m.in. Krzyż Komandorski z Gwiazdą Odrodzenia Polski i tytuł Zasłużonego Nauczyciela. Wykształcił między innymi 3 profesorów i 3 docentów. Zmarł w 1995 r.

W tym samym czasie w Klinice pracowali:

Docenci: doc. Stefan Grabowski; doc. Jan Sadowski.

Adiunkci: dr Stanisław Chróścicki; dr Andrzej Karwowski; dr Danuta Obrowska; dr Jerzy Potocki; dr Maciej Sierpiński; dr Waclaw Taczanowski; dr Hanna Umińska; dr Hubert Uszyński, dr Irena Suszczewska-Fischer.

Dr Irena Suszczewska-Fischerowa studiowała na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu w Łodzi w latach 1945-47, później w latach 1947-50 na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego. Studia ukończyła w 1950 r. Pracę doktorską *Wpływ hipowolemii ostrej i przewlekłej na wyniki leczenia operacyjnego krwotoku z wrzodu*

żołądka i dwunastnicy” obroniła w 1966 r. Promotorem pracy był prof. Zdzisław Łapiński.

Dr Danuta Obrowska ukończyła Akademię Medyczną w Gdańsku (1949-1953), dyplom lekarza 1955 r., praca doktorska „Czynność gruczołu tarczowego po operacyjnym leczeniu pojedynczych, obojętnych guzków tarczycy” promotor Prof. Z. Łapiński. W Klinice pracowała od 1955 r. (wolontariat), następnie na etacie szpitalnym, a później do 1977 r. na etacie naukowym Akademii Medycznej.

Starsi asystenci: dr Krzysztof Bieroński (wyemigrował do Niemiec); dr Jerzy Jastrzębski (po wyjeździe zarobkowym do Libii przeniósł się do Niemiec, gdzie uzyskał specjalizację z chirurgii plastycznej i został ordynatorem oddziału chirurgii plastycznej); dr Marek Krawczyk; dr Bogusław Najnigier

Asystenci: dr Henryk Krawczyński (wyemigrował do Niemiec); dr Waldemar Macioch (przeniesiony w ramach reorganizacji klinik chirurgicznych w 1980 r. do utworzonej Kliniki Chirurgii Ogólnej i Klatki Piersiowej); dr Maciej Skórski (przeniesiony w ramach reorganizacji klinik chirurgicznych w 1980 r. do utworzonej Kliniki Chirurgii Ogólnej i Klatki Piersiowej); dr Edward Towpik (zakończył pracę w klinice w 1979 r., obecnie profesor w Centrum Onkologii); dr Wiesław Wiechno (przeniesiony w ramach reorganizacji klinik chirurgicznych w 1980 r. do utworzonej Kliniki Chirurgii Ogólnej i Klatki Piersiowej).

Warto też wspomnieć, że również tak jak obecnie, w latach 70-tych szpitale borykały się z problemami finansowymi, a przede wszystkim z finansowaniem leków. Pragnę przytoczyć słowa pani Dr Ireny Suszczewskiej-Fischer, która wspominała te czasy: „...Klinika była organizacyjnie na bazie szpitala miejskiego, ale wykonywano w niej duże zabiegi operacyjne w związku z tym budżet na leki wielokrotnie przekraczał urzędową stawkę 24 zł na dzień chorego. Odpowiadało to 3 ampułkom pyralginy. Natomiast 500 ml płynu infuzyjnego kosztowało już 30-50 zł. Chyba w 1973 r. dokonaliśmy w Klinice generalnego obliczenia kosztów operacji i prowadzenia pooperacyjnego chorych, aby udowodnić dyrekcji szpitala konieczność naszego stałego przekraczania limitu kosztów.”

W marcu 1974 r. w Akademii Medycznej w Warszawie powstał Instytut Chirurgii, w którego skład weszły Kliniki: Chirurgii Naczyń i Transplantologii (Kierownik: prof. Jan Nielubowicz), Chirurgii Ogólnej i Plastycznej (Kierownik: prof. Zdzisław Łapiński), Chirurgii Gastroenterologicznej (Kierownik: prof. Bruno Szczygieł), Otolaryngologiczna (Kierownik: prof. Zdzisław Bochenek), Urologii (Kierownik: prof. Stefan Wesołowski). Dyrektorem Instytutu został prof. Jan Nielubowicz. W roku 1975 Klinikę Chirurgii Ogólnej i Plastycznej, podobnie jak pozostałe kliniki Instytutu przeniesiono do nowego budynku przy ul. Banacha 1a. Została usytuowana w bloku B, na VI piętrze, a pododdział chirurgii plastycznej w odcinku A V piętra tego budynku.

W roku 1980, po przejściu Prof. Zdzisława Łapińskiego na emeryturę, Klinika zmieniła nazwę na Klinikę Chirurgii Ogólnej i Chorób Wątroby. Kierownikiem został **prof. Jerzy Szczerbań**. Zgodnie z nowym profilem Kliniki rozwinięto badania nad problematyką nadciśnienia wrotnego i hepatologii klinicznej. Klinika prowadziła prace z zakresu chirurgii przelyku, tarczycy, żołądka, trzustki, wątroby i dróg żółciowych, jelita grubego oraz zakażeń chirurgicznych. W klinice pod koniec lat

Prof. Z. Łapiński z zespołem Kliniki (CSK ul. Banacha 1a) 1978 r.

siedemdziesiątych jako w jednej z pierwszych wykonywano u chorych zabiegi skleroterapii żyłaków przełyku.

Profesor Jerzy Szczerbań urodził się w listopadzie 1930 roku w Kleszczelach. W 1954 roku otrzymał w Akademii Medycznej w Warszawie dyplom lekarza. W roku 1962 uzyskał stopień doktora nauk medycznych na podstawie rozprawy „*Warunki gojenia się szwu żyłnego*” (promotor prof. Jan Nielubowicz). W 1959 roku przebywał na tygodniowym stypendium Polskiej Akademii Nauk w Sztokholmie – Karolińska Instytut w Szwecji. W 1963 r. w ramach rocznego stypendium szkoleniowego pracował w klinice chirurgicznej uniwersytetu rzymskiego. W 1968 roku odbył roczne stypendium szkoleniowe w klinice w Belfaście (Płn. Irlandia). W 1971 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego w zakresie chirurgii, praca habilitacyjna p.t. „*Chirurgia nadciśnienia wrotnego*” (opiekun: prof. Jan Nielubowicz). W 1974 r. roku przebywał na stypendium naukowym w Klinice Chirurgicznej Massachusetts General Hospital Uniwersytetu Harvarda, Boston (USA).

Prof. zw. dr hab. n. med. Jerzy Szczerbań wywodzi się ze szkoły chirurgicznej prof. J. Nielubowicza. W roku 1979 otrzymał stanowisko profesora nadzwyczajnego, a w 1988 r. profesora zwyczajnego. Z I Kliniką Chirurgiczną był związany od 1954 r., kolejno jako asystent, adiunkt, docent. W 1980 r. został kierownikiem Kliniki Chirurgii Ogólnej i Wątroby, którą kierował do 1991 r.

Od 1975 r. pełnił funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Chirurgii AM. W latach 1956-62, obok pracy w Klinice pracował dodatkowo w Zakładzie Chirurgii Doświadczalnej PAN. W latach 1963-1965 kontynuował badania doświadczalne w Instytucie Kardiologii Akademii Medycznej. Był Rektorem Akademii Medycznej w Warsza-

wie (1979-1981). W okresie 1989-1996 pełnił funkcje: Dyrektora Wydziału Nauki w sekretariacie Centrali WHO w Genewie, Doradcy ds. Nauki Dyrektora Generalnego WHO, Sekretarza Rady Naukowej WHO, wiceprzewodniczącego Komisji Nauki i Techniki WHO, kierownika projektu WHO ds. Centrum Zdrowia Publicznego w Kobe (Japonia). W latach 2001-2005 był przewodniczącym Rady Naukowej przy Ministrze Zdrowia. Od 2001 r. Prof. J. Szczerbań pełni obowiązki Kierownika Zakładu Zdrowia Publicznego AM w Warszawie. Jest autorem ponad 250 prac naukowych i publikacji z zakresu chirurgii ogólnej, chirurgii wątroby, nadciśnienia wrotnego i zdrowia publicznego.

Prof. Jerzy Szczerbań

Po reorganizacjach i przekształceniu Kliniki Chirurgii Ogólnej i Plastycznej w Klinikę Chirurgii Ogólnej i Chorób Wątroby w skład Zespołu Kliniki wchodził:

Docenci: dr hab. med. Andrzej Karwowski i dr hab. med. Jan Sadowski

Adiunkci: dr n. med. Henryk Braniewski (przeniesiony w 1980 r. z Kliniki Chirurgii Naczyniowej i Transplantacyjnej, wyemigrował do USA).

Dr n. med. Stanisław Chróścicki (odszedł na emeryturę w 1987 r.), dr n. med. Marek Krawczyk, dr n. med. Bogdan Michałowicz (przeniesiony w 1980 r. z Kliniki Chirurgii Naczyniowej i Transplantacyjnej), dr n. med. Maciej Sierpiński (odszedł na emeryturę w 1991 r.), dr n. med. Waław Taczanowski (odszedł na emeryturę w styczniu 2001 r.).

Starsi asystenci: lek. Bogusław Najnigier, lek. Hanna Maciszewska, dr n. med. Włodzimierz Otto, lek. Rafał Paluszkiwicz (przeniesiony w 1980 r. z Kliniki Chirurgii Naczyniowej i Transplantacyjnej), lek. Jacek Pawlak (przeniesiony w 1980 r. z Kliniki Chirurgii Naczyniowej i Transplantacyjnej), dr n. med. Jacek Różga (przeniesiony w 1980 r. z Kliniki Chirurgii Naczyniowej i Transplantacyjnej), wyjechał do Szwecji na stypendium naukowe na Uniwersytecie w Lund (tam uzyskał drugi stopień doktora nauk medycznych), nie wrócił do Polski w określonym czasie i we wrześniu 1989 r. przestał być pracownikiem Akademii Medycznej. Z Lund przeniósł się do USA, gdzie na Uniwersytecie w Los Angeles prowadzi badania naukowe. W 2005 r., jako pracownik Uniwersytetu w Los Angeles uzyskał habilitację w naszej Uczelni.

Asystenci: lek. Piotr Małkowski (przeniesiony w 1980 r. z Kliniki Chirurgii Naczyniowej i Transplantacyjnej, doktoryzował się w Klinice w 1988 r., habilitację uzyskał w 1997 r., w 2000 r. został prodziekanem, a w 2002 r. dziekanem Wydziału Nauki Zdrowiu, w 2003 r. przeniesiony do pracy w Klinice Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej Instytutu Transplantologii), lek. Krzysztof Zieniewicz (przeniesiony w 1980 r. z Kliniki Chirurgii Naczyniowej i Transplantacyjnej), dr Sławomir Pluciński (przeniesiony w 1980 r. z Kliniki Chirurgii Naczyniowej i Transplantacyjnej, wyemigrował do Austrii w 1981 r.), dr Marek Skośkiewicz (przeniesiony w 1980 r. z Kliniki Chirurgii Naczyniowej i Transplantacyjnej, wyjechał do Libii

Podziękowanie prof. J. Szczerbaniowi za wieloletnie kierowanie i pracę w Klinice (2001 r.)

w celach zarobkowych, następnie wyemigrował do USA i przestał być pracownikiem Kliniki w 1982 r.).

W 1983 r. do pracy w Klinice zostali przyjęci lek. Mariusz Frączek, lek. Paweł Nyckowski i lek. Wojciech Gackowski.

Dr W. Gackowski doktoryzował się w 1994 r., na podstawie pracy „Przyczyny niepowodzeń w leczeniu obrażeń tułowia”, promotor: prof. A. Karwowski. W 2000 r. wygrał konkurs i został ordynatorem Oddziału Chirurgicznego Szpitala w Grójcu, w Klinice od 1983 r. do 2000 r., kolejno jako stażysta, asystent, st. asystent, wykładowca, adiunkt. Liczba publikacji – 64.

W czasie kierowania Kliniką przez prof. J. Szczerbanię habilitację w 1987 r. uzyskał dr hab. n. med. Marek Krawczyk, a dr hab. n. med. Jan Sadowski objął ordynaturę Oddziału Chirurgicznego w Szpitalu przy ul. Stępińskiej (kierował nim przez 2 lata).

W 1989 roku Kierownik Kliniki Chirurgii Ogólnej i Chorób Wątroby – prof. J. Szczerbań, wyjechał do pracy w Światowej Organizacji Zdrowia. Funkcję p.o. kierownika Kliniki sprawował w latach 1989 – 1991 **prof. dr hab. Andrzej Karwowski**, który w 1991 r. wygrał konkurs na stanowisko Kierownika Kliniki.

Prof. Andrzej Karwowski
Kierownik Kliniki Chirurgii
Ogólnej i Chorób Wątroby
w latach 1989-1998

Prof. dr hab. Andrzej Karwowski urodził się 19 listopada 1927 roku w rodzinie oficera Wojska Polskiego. W czasie wojny uczył się na tajnych kompletach. Był żołnierzem AK (pseudonim REN), walczył w Powstaniu Warszawskim w szeregach zgrupowania Baszta. Był dwukrotnie ranny. Z Mokotowa przeszedł kanałami do Śródmieścia. Po kapitulacji Warszawy wywieziony ze szpitalem do obozu jeńckiego w Altengrabow, uwolniony przez wojska alianckie. Świadectwo maturalne uzyskał jako ekstern. W 1945 r. rozpoczął studia medyczne na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego. Dyplom uzyskał w 1951 r. już w Akademii Medycznej. Swoje życie zawodowe rozpoczął jako asystent w II Klinice Chirurgicznej w Szpitalu Praskim, którą kierował prof. Jan Mossakowski. W 1956 r. uzyskał specjalizację I stopnia z chirurgii ogólnej. W tym też roku otrzymał powołanie do wojska i przez 2 lata odbywał służbę jako chirurg w Szpitalu Wojskowym w Elku. Pracował jednocześnie w szpitalu cywilnym. Po zakończeniu służby wojskowej powrócił na Uczelnię i podjął pracę w II Klinice Chirurgicznej kierowanej w tym okresie przez prof. Z. Łapińskiego. W 1958 r. Rada Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Warszawie nadała mu tytuł dr. n. med. na podstawie rozprawy *”Rozejście się szwu kikutu dwunastnicy jako powikłania po częściowym wycięciu żołądka z powodu wrzodu trawiennego”*. Promotorem pracy był prof. Z. Łapiński. W 1959 r. uzyskał II stopień z chirurgii ogólnej. W 1968 roku prof. A. Karwowski wyjechał kształcić się do Anglii. Przez 2 lata przebywał w znakomitych ośrodkach torako-chirurgicznych w Tehidy Hospital w Camborne i Queen Elisabeth Hospital w Birmingham, gdzie pracował pod kierownictwem L. Collisa i H.V. Winfielda. W 1969 r. wrócił do pracy w II Klinice Chirurgicznej Szpitala Przemienienia Pańskiego. Do 1975 r. poza pracą w Klinice prowadził badania doświadczalne w Pracowni Doświadczalnej przy Klinice. W tym czasie II Klinika Chirurgiczna zmieniła nazwę na Klinikę Chirurgii Ogólnej i Plastycznej. Będąc adiunktem w tej Klinice w 1978 r. na podstawie dotychczasowego dorobku naukowego i pracy habilitacyjnej pt. *”Wpływ zarzucania soku dwunastniczego na podstawie nadżerek żołądka u psów”* Rada I Wydziału Lekarskiego nadała mu tytuł doktora habilitowanego. W 1981 roku mianowany na stanowisko docenta, w tym też roku został zastępcą kierownika przekształconej Kliniki Chirurgii Ogólnej i Plastycznej w Klinikę Chirurgii Ogólnej i Chorób Wątroby, której kierownictwo objął prof. Jerzy Szczerbań. W latach 1989 – 1991 pełnił obowiązki Kierownika, a w 1991 r. został wybrany kierownikiem Kliniki Chirurgii Ogólnej i Chorób Wątroby. W 1992 r. uzyskał tytuł naukowy profesora. Kierownikiem Kliniki i Katedry był do przejścia na emeryturę, tj. do 1998 r.

Prof. Andrzej Karwowski swoją pracę na Uczelni rozpoczął jako nauczyciel akademicki, który od początku lat 60-tych do 1980 r. był odpowiedzialny za nauczanie studentów w Klinice. Zdobyte doświadczenia zaowocowały przygotowaniem pierwszego w języku polskim podręcznika chirurgii ambulatoryjnej. Ta tzw. *”Mała chirurgia”* i jej kolejne wydania stała się jednym z podstawowych podręczników w nauczaniu wielu lekarzy i młodych chirurgów.

W latach 1978 – 1984 prof. A. Karwowski był przewodniczącym Rady Pedagogicznej VI roku. W 1984 r. został Prodziekanem I Wydziału Lekarskiego i pełnił tę funkcję przez kolejne 6 lat. Od 1990 r. do 1996 r. był Dziekanem I Wydziału Lekarskiego, największego w Polsce wydziału medycznego oraz wieloletnim senatorem naszej Alma Mater. Był członkiem Senackiej Komisji ds. Rozwoju Kadry, Senackiej

Komisji ds. Lecznictwa i Współpracy z Regionem, Senackiej Komisji ds. Rekrutacji, przewodniczącym Międzywydziałowej Komisji ds. Nadawania Tytułu Doktora Honoris Causa. Zmarł 13.10.2000 r.

W momencie objęcia stanowiska Kierownika przez prof. A. Karwowskiego Klinika nadal wchodziła w skład zespołu klinik chirurgicznych działających na bazie Centralnego Szpitala Klinicznego Akademii Medycznej. Podzielona na trzy odcinki, dysponowała łącznie 94 łózkami. W Klinice wykonywano wiele skomplikowanych operacji chirurgicznych w zakresie chirurgii nowotworów górnego odcinka przewodu pokarmowego (rak przełyku, rak żołądka) nowotwory trzustki, wątroby i dróg żółciowych, raka jelita grubego. Klinika zaczęła specjalizować się w operacjach naprawczych kalectwa dróg żółciowych, laserowym udrażnianiu przełyku i zwężeń tchawicy w schorzeniach nowotworowych. W tym czasie wykonywano zabiegi laserowego tamowania krwotoków z wrzodów żołądka i dwunastnicy, operacje laparoskopowe: cholecystektomię, hernioplastykę, operacje niepasżytniczych torbieli wątroby. W Klinice byli hospitalizowani chorzy z nadciśnieniem wrotnym w przebiegu marskości wątroby, wykonywano zabiegi skleroterapii żyłaków przełyku, zespolenia wrotno-układowe chirurgiczne i przezskórne. Klinika zaczęła wprowadzać program transplantacji wątroby.

Rocznie w Klinice leczono ok. 2300 chorych, w tym wielu chorych ze skomplikowaną patologią wątroby kierowanych z całej Polski. Rocznie przeprowadzano około 1500 operacji. Klinika stanowiła ośrodek referencyjny dla chorych z nadciśnieniem wrotnym.

Kierownik Kliniki prof. A. Karwowski pełnił funkcję konsultanta wojewódzkiego ds. chirurgii ogólnej dla Warszawy i woj. stołecznego, zaś prof. M. Krawczyk konsultanta wojewódzkiego dla woj. plockiego.

Badania naukowe w Klinice dotyczyły: udoskonalenia chirurgii wątroby i dróg żółciowych poprzez zastosowanie ultrasonografii śródoperacyjnej, oceny różnych metod leczenia wczesnego i zaawansowanego raka żołądka na podstawie analizy wczesnych powikłań pooperacyjnych oraz wpływu stosowanych technik odtworzenia ciągłości przewodu pokarmowego na występowanie zaburzeń motorycznych i metabolicznych. Do kolejnych tematów badawczych Kliniki należała ocena wpływu wewnątrzwątrobowego zespolenia wrotno-układowego (TIPS) na hemodynamikę układu wrotnego i na stan czynnościowy w marskiej wątrobie, uzależnienie hemodynamicznych i fizjologicznych skutków zespolenia od techniki jego wykonania, zagadnienia dotyczące transplantacji wątroby w Polsce (ocena zapotrzebowania, optymalizacja wskazań, przygotowanie chorego oraz doskonalenie procedur operacyjnych i ocena wyników), optymalizacja leczenia przerzutów raka jelita grubego do wątroby poprzez skojarzenie leczenia chirurgicznego z chemioterapią, ocena wartości wybranych czynników biochemicznych wydolności wątroby w kwalifikacji przedoperacyjnej i monitorowania go.

W Klinice powstała Pracownia komputerowa, w której gromadzi się i opracowuje dane o chorych hospitalizowanych w Klinice.

Klinika już wówczas dysponowała nowoczesnym sprzętem używanym podczas operacji: nożem ultradźwiękowym, diatermią chirurgiczną z beamerem argonowym, torem wizyjnym i zestawem narzędzi do operacji laparoskopowych.

Wizyta Dziekana prof. dr hab. Wiesława Glińskiego podczas uroczystości przekazania Kliniki przez prof. A. Karwowskiego prof. M. Krawczykowi (30.09.1998 r.)

W Klinice prowadzono zajęcia z chirurgii ogólnej dla studentów VI roku I Wydziału Lekarskiego oraz studentów z English Division.

Pracownicy Kliniki prowadzili rocznie trzy kursy w ramach dydaktyki podyplomowej poświęcone patologii chirurgicznej wątroby i dróg żółciowych, nadciśnieniu wrotnemu oraz chirurgii laparoskopowej.

W okresie, kiedy Kierownikiem Kliniki był prof. Andrzej Karwowski dr hab. n. med. Marek Krawczyk uzyskał tytuł naukowy profesora, a dr hab. n. med. Jan Sadowski stanowisko profesora nadzwyczajnego.

Tytuły doktora habilitowanego nauk medycznych uzyskali: dr hab. n. med. Bogdan Michałowicz, dr hab. n. med. Włodzimierz Otto, dr hab. n. med. Rafał Paluszkievicz, dr hab. n. med. Piotr Małkowski, dr hab. n. med. Jacek Pawlak (opiekunem tych habilitacji był prof. Andrzej Karwowski), dr hab. n. med. Paweł Nyckowski (opiekunem tej habilitacji był prof. Marek Krawczyk).

Do Zespołu Kliniki dołączyli: dr n. med. Jerzy Żurakowski, lek. Jarosław Kiwior (zmarł w 1996 r.), lek. Waldemar Patkowski, lek. Marek Schaeffer.

W skład Zespołu Kliniki wchodził także lekarze na etatach szpitalnych: dr Danuta Suchowera, lek. Robert Lechowicz (w grudniu 1991 r. przestał pracować w Klinice ze względów zdrowotnych), lek. Elżbieta Leowska (kierowała Pracownią Ultrasonografii w latach 2001-2004).

W roku 1998 po odejściu prof. Andrzeja Karwowskiego na emeryturę konkurs na kierownika Katedry i Kliniki Chirurgii Ogólnej i Chorób Wątroby wygrał **prof. dr hab. med. Marek Krawczyk** i 1 października objął stanowisko.

Ze stanowiska w Światowej Organizacji Zdrowia wrócił prof. Jerzy Szczerbań, który pracował w Klinice do czasu przejścia na emeryturę 30 września 2001 r.

Prof. dr hab. Marek Krawczyk studiował na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Warszawie w latach 1963-1969 r. Specjalizację I stopnia z chirurgii ogólnej uzyskał w 1973 r. W roku 1975 otrzymał tytuł doktora nauk medycznych na podstawie pracy p.t. *„Badania nad wchłanianiem tłuszczów i D – ksylozy po odnerwieniu i przecięciu naczyń chłonnych krezki jelita cienkiego u psa”* – promotorem pracy był prof. Zdzisław Łapiński. Specjalizację II stopnia z chirurgii ogólnej otrzymał w 1977 r., a specjalizację z transplantologii klinicznej w 2003 r. W 1987 r. uzyskał tytuł doktora habilitowanego nauk medycznych na podstawie pracy pt. *„Badania nad mechanizmem adaptacji pozostałej po resekcji części jelita cienkiego”* (opiekunem pracy był prof. J Szczerbań).

Prof. dr hab. Marek Krawczyk z Akademią Medyczną w Warszawie związany jest od 1966 r., tzn. od III roku studiów, kiedy to zaczął uczęszczać na tzw. ostre dyżury i związał się z Studenckim Kołem Naukowym przy II Klinice Chirurgicznej. W 1971 r. rozpoczął studia doktoranckie z farmakologii klinicznej w Akademii Medycznej w Warszawie, ale przez cały ten czas był związany z II Kliniką Chirurgiczną zlokalizowaną w tym czasie w Szpitalu Praskim w Warszawie.

W 1973 r. został zatrudniony jako starszy asystent w II Klinice Chirurgicznej Akademii Medycznej w Warszawie. Pracując w Szpitalu Praskim zorganizował Pracownię Izotopową III st., która współpracowała z Pracownią Chirurgii Doświadczalnej przy II Klinice Chirurgicznej. W 1978 r. w drodze postępowania konkursowego uzyskał stypendium Fundacji Alexandra von Humboldta i wyjechał na 14 miesięcy do pracy w Klinice Chirurgicznej i jej Pracowni Doświadczalnej Uniwersytetu w Heidelbergu. W czasie tego pobytu rozpoczął badania doświadczalne do pracy habilitacyjnej, która tak jak i praca doktorska była związana z procesami wchłaniania jelitowego.

W 1980 r. Kliniką zaczął kierować prof. Jerzy Szczerbań, który docenił wiedzę chirurgiczną i dydaktyczną dr M. Krawczyka i zaakceptował go jako adiunkta Kliniki. W 1988 r. prof. M. Krawczyk otrzymał stanowisko docenta. W 1989 r. po raz drugi wyjechał na stypendium Fundacji Alexandra von Humboldta, tym razem do Kliniki Chirurgicznej w Mannheim (Uniwersytet w Heidelbergu). W 2 lata później uzyskał stypendium British Council i wyjechał do Szkocji na Uniwersytet w Dundee. W czerwcu 1992 r. wykonał w Klinice, którą obecnie kieruje, pierwszą w Polsce, bez udziału chirurgów z innych krajów, cholecystektomię laparoskopową. W 1993 r. na zaproszenie prof. J. Dybickiego wykonał pierwszą cholecystektomię laparoskopową w Akademii Medycznej w Gdańsku, i w tym samym roku na zaproszenie prof. B. Łazarkiewicz w Akademii Medycznej we Wrocławiu.

W latach 1990 r. – 1999 r. prof. M. Krawczyk był specjalistą wojewódzkim w zakresie chirurgii ogólnej w województwie płockim, a od 1999 r. do chwili obecnej jest specjalistą wojewódzkim w zakresie chirurgii ogólnej w województwie mazowieckim. W latach 1999 r.-2003 r. był również specjalistą wojewódzkim transplantologii klinicznej w województwie kujawsko-pomorskim. W 1993 r. Prof. M. Krawczyk uzyskał stanowisko profesora nadzwyczajnego w Akademii Medycznej w Warszawie. W tym samym roku odbył trzymiesięczne szkolenie w przeszczepianiu wątroby w Klinice Chirurgicznej w Villejuif, którą kierował znakomity znawca chirur-

Prof. Marek Krawczyński z zespołem Kliniki (1999 r.)

gii wątroby prof. Henri Bismuth. Efektem tego pobytu, było rozwinięcie programu przeszczepiania wątroby, który w 1996 r. zaowocował wykonaniem 6 transplantacji, w 2003 r. 71 transplantacji wątroby, a w 2005 r. 102 transplantacji. Łącznie do chwili obecnej w Klinice wykonano ponad 450 transplantacji wątroby. W 1995 r. z rąk Prezydenta RP prof. M. Krawczyk otrzymał tytuł naukowy profesora. W latach 1996-2002 był Prodziekanem I Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej, od 2002 r. do chwili obecnej jest Dziekanem tegoż Wydziału.

W Klinice zorganizował w roku 1998 r. pracownię endoskopową, która w 2004 r. jako jedna z 9 w Polsce uzyskała certyfikat Sekcji Endoskopowej Towarzystwa Chirurgów Polskich. W Pracowni endoskopowej wykonuje się m.in.: gastroskopie, rektosigmoidoskopie i kolonoskopie oraz lecznicze zabiegi z zastosowaniem lasera. Pracownia wyposażona jest w nowoczesną aparaturę medyczną: gastroskopy, tory wizyjne do wykonywania endoskopii górnego odcinka przewodu pokarmowego, kolonoskopy i rektoskopy.

W 2000 r. zorganizował w Klinice Pracownię Ultrasonografii, której pacjentami są głównie chorzy ze schorzeniami wątroby i dróg żółciowych. Klinika posiada dwa ultrasonografy, z których jeden zainstalowany jest na stałe na bloku operacyjnym.

W 2002 r. z inicjatywy prof. M. Krawczyka powstał Oddział Intensywnej Terapii Chirurgicznej służący przede wszystkim chorym po transplantacji wątroby. Oddział ten jest standardem światowym dla chorych po transplantacjach narządów.

W roku 1999 r. prof. M. Krawczyk uzyskał stanowisko profesora zwyczajnego. W tym samym roku zespół Kliniki pod kierownictwem prof. M. Krawczyka rozpoczął wraz z Centrum Zdrowia Dziecka program przeszczepiania wątroby od daw-

cy żywego. Klinika do tej pory jest jedynym ośrodkiem chirurgii wątroby dorosłych w Polsce, który te operacje wykonuje. Za wdrożenie programu przeszczepiania wątroby od dawcy żywego zespół Kliniki otrzymał nagrodę Ministra Nauki. Pod kierunkiem prof. M. Krawczyka zespół kliniki, jako pierwszy ośrodek w Polsce, wykonał przeszczep wątroby od dawcy żywego dorosłego dla biorcy żywego dorosłego oraz jednoczasowy przeszczep wątroby i nerki u chorego dorosłego. Klinika rozwinęła ogromnie swoją aktywność w chirurgii wątroby i transplantacji tego narządu. Z tego powodu w 2002 r. zmieniona została nazwa Kliniki na Klinikę Chirurgii Ogólnej, Transplantacyjnej i Wątroby.

Od 1996 r. jest senatorem AM. Bierze udział w pracach trzech Komisji Senackich.

Prof. M. Krawczyk jest członkiem wielu towarzystw naukowych. Od 1997 r. jest członkiem Zarządu Głównego Towarzystwa Chirurgów Polskich, w latach 1997 – 2001 był skarbnikiem Zarządu, a od 2001 do 2005 Sekretarzem Generalnym Zarządu TChP. W latach 1997 – 2001 był wiceprezesem Sekcji Endoskopowej TChP.

Od 1999 r. jest członkiem Zarządu Polskiego Towarzystwa Transplantacyjnego, w tym w latach 1999-2001 był Prezesem Elektem, a w latach 2001 – 2003 Prezesem Polskiego Towarzystwa Transplantacyjnego. W 2003 r. wraz z Zespołem Kliniki zorganizował VI Kongres Polskiego Towarzystwa Transplantacyjnego. Od 1999 r. jako Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego wraz z Zespołem Kliniki zorganizował 4-krotnie Sympozja z udziałem zagranicznych naukowców p.t. *Progres in Liver Surgery and Transplantation*.

Od 1998 roku jest członkiem Zarządu Polskiego Towarzystwa Gastroenterologicznego, w latach 2000-2004 był wiceprezesem tego Towarzystwa.

Prof. M. Krawczyk jest członkiem współzałożycielem Polskiego Towarzystwa Hepatologii, członkiem Komisji do Badań nad Urazowością, członkiem Komitetu Patofizjologii Klinicznej Polskiej Akademii Nauk i Członkiem Komisji Terapii Chirurgicznej Komitetu Terapii Doświadczalnej Polskiej Akademii Nauk.

Jako specjalista wojewódzki w województwie mazowieckim był inicjatorem i zorganizował trzy Sympozja pt. „Mazowieckie Dni Chirurgiczne”. W latach 1969 r. 2005 r. opublikował 287 prac w recenzowanych czasopismach polskich i zagranicznych. Prace Profesora ukazały się w takich czasopismach z listy filadelfijskiej jak: *Langenbecks Archive für Chirurgie*, *Folia Histochemica et Cytobiologica*, *European Journal of Surgical Oncology*, *Journal de Chirurgie*, *Journal of Physiology and Pharmacology*, *Transplantation Proceedings*, *Liver Transplantation*, *Surgical Childhood International*, *Journal Hepatology*, *Transplantation*, *Hepato-Gastroenterology*, *European Journal of Gastroenterology and Hepatology*.

Pod redakcją prof. M. Krawczyka ukazało się 5 książek, ponadto jest autorem 89 rozdziałów do książek, z tego 12 w języku angielskim. Profesor jest członkiem 8 komitetów redakcyjnych czasopism polskich (trzy wydawane w języku angielskim) oraz jednego czasopisma zagranicznego.

Otrzymał wiele nagród i wyróżnień, m.in.:

1. 11-krotnie nagrodę JM Rektora Akademii Medycznej w Warszawie
2. Osiem nagród Ministra Zdrowia
3. Nagrodę Ministra Nauki

4. Odznaczenia:

- Złoty Krzyż Zasługi
- Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski
- Medal Komisji Edukacji Narodowej.

Prof. M. Krawczyk bierze udział w pracach naukowych towarzystw zagranicznych jako:

1. Członek Francuskiej Akademii Chirurgicznej (l'Academie Nationale de Chirurgie – w Polsce tylko 4 członków – w tym nieżyjący prof. Jan Nielubowicz, a z żyjących prof. Stefan Wesołowski)
2. Członek International Hepato – Pancreato – Biliary Association
3. Członek International Association Surgico-Gastroenterology
4. Członek European Association for Endoscopic Surgery
5. Członek International Liver Transplant Association
6. Członek Societas Humboldtiana Polonorum.

Był promotorem 8 doktoratów ukończonych (dwa kolejne są otwarte) i opiekunem 3 habilitacji. Recenzował 4 prace magisterskie, 22 prace doktorskie oraz 10 przewodów habilitacyjnych. Recenzował również prace w 8 przewodach do stopnia naukowego profesora. W okresie kierowania przez prof. M. Krawczyka Kliniką dwie osoby uzyskały tytuł naukowy profesora. Był również promotorem dwóch doktoratów Honoris Causa – prof. Henri Bismutha z Villejuif (Francja) oraz prof. Tadeusza Popieli z Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Był także wnioskodawcą i wygłaszał laudacje dwóch członków honorowych Towarzystwa Chirurgów Polskich oraz jednego członka honorowego Polskiego Towarzystwa Transplantacyjnego.

Klinika w 2005 r.

Katedra i Klinika Chirurgii Ogólnej, Transplantacyjnej i Wątroby jest wiodącym w skali kraju ośrodkiem przeszczepiania wątroby. W Klinice rocznie wykonuje się około 100 transplantacji wątroby od dawców zmarłych oraz pobiera się ok. 15 fragmentów wątroby od dawców żywych.

Współcześnie Klinika specjalizuje się w następujących zagadnieniach i zabiegach chirurgicznych:

1. Leczenie operacyjne radykalne i paliatywne (termoablacja, chemoembolizacja) chorych z guzami wątroby i dróg żółciowych – największe doświadczenie w Polsce.
2. Przeszczepianie wątroby u chorych dorosłych – największa w Polsce liczba transplantacji wątroby.
3. Pobieranie fragmentu wątroby od dawców żywych – jedyna w Polsce Klinika wykonująca te zabiegi.
4. Operacje naprawcze kalectwa dróg żółciowych – najlepsze wyniki w skali kraju.

5. Pełen zakres operacji i zabiegów chirurgicznych z zakresu chirurgii ogólnej i gastroenterologiczno-onkologicznej ze szczególnym uwzględnieniem chirurgii nowotworów narządów przewodu pokarmowego (raki przełyku, raki żołądka, nowotwory trzustki, raki jelita grubego).
6. Leczenie nadciśnienia wrotnego w przebiegu marskości i innych chorób wątroby – zabiegi obliteracji żyłaków przełyku, przezskórne przezwątrobowe zespolenia wrotno-układowe (TIPS)
7. Nieoperacyjne udrażnianie zaawansowanych nowotworów przełyku
8. Doraźne tamowanie krwawienia z wrzodów żołądka lub dwunastnicy
9. Operacje laparoskopowe – cholecystektomia laparoskopowa, hernioplastyka laparoskopowa, fundoplikacja laparoskopowa, laparoskopowe leczenie prostych torbieli wątroby, laparoscopia diagnostyczna.
10. Chirurgiczne leczenie patologicznej otyłości.
11. Leczenie wybranych przypadków ostrej niewydolności wątroby skojarzoną metodą dializoterapii albuminowej i transplantacji narządu – jedyna w Polsce Klinika wykonująca tę procedurę u chorych dorosłych.
12. Samodzielna Pracownia Endoskopii: diagnostyka endoskopowa górnego i dolnego odcinka przewodu pokarmowego, diagnostyka i zabiegi na drogach żółciowych, ECPW, protezowanie dróg żółciowych.
13. Samodzielna Pracownia Ultrasonografii: diagnostyka obrazowa narządów jamy brzusznej i przewodu pokarmowego.

W Klinice w ciągu roku leczonych jest ok. 2400 chorych, w tym ok.1400 jest operowanych.

Za wprowadzenie do praktyki przeszczepów wątroby od dawców żywych (rodzinnych) Zespół Kliniki otrzymał nagrodę Ministra Nauki, Nagrodę Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej oraz nagrodę Polskiego Towarzystwa Transplantacyjnego.

Trzy oddziały Kliniki dysponują łącznie 73 łózkami i świadczą usługi lecznicze dla chorych z terenu Mazowieckiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia, jak i dla pacjentów z innych województw, (praktycznie z całego kraju), w których leczenie chirurgiczne patologii wątroby i innych narządów nie jest możliwe.

Klinika dysponuje własną Pracownią Endoskopową (w Pracowni oprócz dr J. Żurakowskiego zabiegi wykonuje dr Jan Pertkiewicz), wykonującą diagnostyczne i lecznicze zabiegi endoskopowe w zakresie górnego i dolnego odcinka przewodu pokarmowego, skleroterapię żyłaków przełyku oraz zabiegi laserowe tamowania krwawień z przewodu pokarmowego, udrażniania zwężeń przełyku i dróg oddechowych. Ponadto wykonywane są zabiegi diagnostyczne i lecznicze w obrębie dróg żółciowych.

W kwietniu 2001 r. uruchomiony został nowoczesny 8-łóżkowy Oddział Intensywnej Opieki Chirurgicznej, który zapewnia zgodną z wymaganiami i standardami opiekę chorym po przeszczepieniach wątroby i innych dużych operacjach.

We własnej Pracowni USG wykonywane są badania chorych z guzami wątroby i inną patologią układu pokarmowego.

W Klinice realizowane są następujące programy badawcze Ministerstwa Nauki i Informatyzacji (dawniej Komitet Badań Naukowych):

1. optymalizacja wyników przeszczepiania wątroby,

2. ocena różnych metod leczenia wczesnego i zaawansowanego raka żołądka,
3. ocena wartości wybranych czynników biochemicznych w kwalifikacji przedoperacyjnej i monitorowania przebiegu pooperacyjnego chorych poddanych resekcji tkanki wątrobowej,
4. optymalizacja endoskopowego leczenia żylaków przełyku i żołądka.

Ponadto w Klinice są realizowane następujące prace naukowe, finansowane przez Akademię Medyczną w Warszawie:

1. ocena wolometryczna wielkości fragmentu wątroby, pobieranego do przeszczepów od żywych dawców,
2. laparoscopia diagnostyczna u chorych z guzami w marskiej wątrobie.

Do głównych osiągnięć Kliniki Chirurgii Ogólnej, Transplantacji i Wątroby można zaliczyć:

- organizację ośrodka przeszczepiania wątroby,
- wdrożenie programu przeszczepiania wątroby od dawców zmarłych i dawców żywych,
- wprowadzenie na szeroką skalę zabiegów resekcyjnych w leczeniu zmian ogniskowych w wątrobie,
- opracowanie taktyki leczenia chorych z różnymi postaciami nadciśnienia wrotnego w oparciu na nowoczesnej diagnostyce obrazowej;
- wprowadzenie do praktyki klinicznej wewnątrzwątrobowych zespołów wrotno-systemowych,
- opracowanie taktyki leczenia raka przełyku i żołądka,
- wprowadzenie do praktyki klinicznej zabiegów laparoskopowych: cholecysektomii laparoskopowej, hernioplastyki laparoskopowej, laparoskopowego leczenia przepuklin rozworu przełykowego, laparoskopii diagnostycznej.

Tytuły dr hab. n. med. w ostatnich latach uzyskali – dr hab. n. med. Krzysztof Zieniewicz i dr hab. n. med. Tadeusz Wróblewski (opiekunem w obu habilitacjach był prof. Marek Krawczyk).

Historia Kliniki nie byłaby pełna, gdybyśmy na jej kartach nie wymienili pielęgniarek, które w rozwoju i postępach medycyny również odgrywają znaczącą rolę. W czasie pracy w Szpitalu Przemienienia w Klinice oprócz pielęgniarek świeckich pracowały liczne Siostry Zakonne Szarytki. Dzisiaj nazwiska wielu z nich się zatarły w pamięci, ale pozostały s. Józefy Koziel i s. Teresy Wojtaszczyk, które wraz z Kliniką przeniosły się w 1975 r. ze Szpitala Przemienienia Pańskiego i pracowały w Klinice do czasu przejścia na emeryturę, którą osiągały nie w 65 r. życia, a wówczas, gdy siły i zdrowie nie pozwoliły im pracować.

Pielęgniarkami Oddziałowymi w latach 1954–1981 r. była p. Krystyna Hetllinger, w latach 1981 do 1986 r. p. Irena Rogatko. Obydwie niezwykle urocze i jednocześnie bardzo profesjonalne osoby.

Spośród pielęgniarek Kliniki należałoby wymienić wszystkie. Bez nich nie funkcjonuje żaden oddział szpitalny, a szczególnie chirurgiczny. W mojej pamięci pozostały osoby szczególne. Do takich na pewno należy zaliczyć p. Zofię Bzymek z d. Piątkowską, która poznałem już jako kierowniczkę Pracowni Chirurgii Doświad-

Pożegnanie
s. Teresy Wojtaszczyk

czalnej, przy Klinice, która mieściła się wówczas w Szpitalu Przemienienia Pańskiego. Kierowała tą Pracownią doskonale. Wcześniej była pielęgniarką opatrunkową w II Klinice Chirurgicznej. Po przeniesieniu Kliniki do Szpitala na ul. Banacha została zatrudniona w Pracowni Encefalografii i pracowała tam do przejścia na emeryturę.

W pamięci mojej pozostają również pielęgniarki oddziałowe – instrumentariuszki: p. Wiesia Piątek i p. Janina Kowalska. Obydwie przeniosły się z kliniką na ul. Banacha, ale nie pracowały już jako instrumentariuszki. Pragnę również wymienić p. Teresę Gawor, Krystynę Adamiec (wieloletnia pielęgniarka opatrunkowa), Klarę Marciniak, Ewę Frankiewicz-Szablewską, Krystynę Zielińską i wiele innych.

Obecnie w Klinice pracuje 57 pielęgniarek. W codziennej pracy mają możliwość wykorzystania nowoczesnego sprzętu specjalistycznego i aparatury medycznej. Podnoszą swoje kwalifikacje: szkolenia w szpitalu, kursy specjalistyczne, studia na Wydziale Nauki o Zdrowiu. Klinika stanowi bardzo dobrą bazę szkoleniową dla studentów Wydziału Nauki o Zdrowiu oraz dla pielęgniarek powracających do zawodu po 5-letniej przerwie.

Skład osobowy pielęgniarek w Klinice Chirurgii Ogólnej, Transplantacyjnej i Wątroby:

Pielęgniarka Oddziałowa – Bożena Biankietti związana z Kliniką od 1968 roku. W 1968 r. ukończyła Liceum Medyczne w Warszawie. W 1991 r. – kurs kwalifikacyjny dla pielęgniarek oddziałowych, w 1995 r. uzyskała specjalizację w zakresie pielęgniarstwa chirurgicznego. W latach 1968-1972 pracowała jako pielęgniarka odcinkowa w II Klinice Chirurgicznej w Szpitalu Przemienienia Pańskiego. W latach 1972 – 1975 pracowała jako pielęgniarka anestezjologiczna na bloku operacyjnym II Kliniki

S. Józefa Koziel

*Siostra Oddziałowa
Krystyna Hettlinger*

Chirurgicznej. Od 1986 r. do chwili obecnej jest Pielęgniarką Oddziałową w Klinice Chirurgii Ogólnej, Transplantacyjnej i Wątroby.

Pielęgniarki koordynujące w 2005 r.:

Anna Izdebska związana z Kliniką od 1968 r. W latach 1968 – 1975 pielęgniarka odcinkowa w II Klinice Chirurgii w Szpitalu Przemienienia Pańskiego, w latach 1975 – 2001 r. pielęgniarka koordynująca oddziału A w Klinice Chirurgii Ogólnej i Chorób Wątroby i od 2001 r. do chwili obecnej pielęgniarka koordynująca Oddziału Intensywnej Terapii Chirurgicznej.

Barbara Pawłowska, 1978- 1987 r. pielęgniarka w Klinice Chirurgii Ogólnej, Transplantacyjnej i Wątroby, od 2001 r. do chwili obecnej pielęgniarka koordynująca na Oddziale A.

Elżbieta Brandt pielęgniarka koordynująca w Oddziale B, w Klinice pracuje od 1974 r.

Anna Kołowrotna pielęgniarka koordynująca w Oddziale C, w Klinice pracuje od 1978 r.

Pielęgniarki opatrunkowe 2005 r.:

Anna Konarska – pielęgniarka opatrunkowa w Oddziale Intensywnej Terapii i Oddziale A, w Klinice pracuje od 1980 r.

Małgorzata Maj – pielęgniarka opatrunkowa w Oddziale B, w Klinice pracuje od 1977 r.

Marzena Pieniak – pielęgniarka opatrunkowa w Oddziale C, w Klinice pracuje od 1990 r.

Pielęgniarki pracujące w Pracowni Endoskopii: Alicja Liśkiewicz – pielęgniarka koordynująca, w Klinice pracuje od 1984 r., Małgorzata Arcikiewicz-Zdrodowska, w Klinice pracuje od 1979 r. (z kilkuletnią przerwą), Urszula Chmielewska, w Klini-

Prof. zw. dr hab. n. med.
Marek Krawczyk
Kierownik Katedry i Kliniki

ce prace od 1990 r., Ewa Frankiewicz- Szablewska w Klinice pracuje od 1974 r. (z kilkuletnią przerwą), Małgorzata Kozłowska w Klinice pracuje od 1986 r.

Pragnę również zwrócić uwagę na pracę i zaangażowanie salowych. W roku 2005 r. – 16 etatów. Wśród osób szczególnych należy wymienić st. salową Danutę Gruszecką, która pracowała w Klinice w latach 1958 – 1998.

■ Obecny skład osobowy Zespołu Katedry i Kliniki Chirurgii Ogólnej, Transplantacyjnej i Wątroby to:
Prof. zw. dr hab. n. med. Marek Krawczyk – Kierownik Katedry i Kliniki

Prof. zw. dr hab. n. med. Bogdan Michałowicz – zastępujący okresowo Kierownika Kliniki. Studiował w Akademii Medycznej w Warszawie w latach studiów 1955-1963. Doktorat w 1976 r. (promotor: Prof.

J. Nielubowicz) ”Ocena roli cewnikowania żył wątrobowych w diagnostyce nadciśnienia wrotnego”. Do 1980 r. pracował pod kierunkiem prof. dr hab. med. J. Nielubowicza w Klinice Chirurgii Naczyniowej i Transplantacyjnej. Habilitacja w 1993 r.” Wyniki stosowania różnych metod operacyjnego leczenia chorych z nawracającymi krwotokami z żyłaków przelyku” (opiekun prof. A. Karwowski), specjalizacja z chirurgii II stopień w 1973 r., specjalizacja z transplantologii klinicznej w 2003 r. W Klinice od 1980 r. początkowo jako adiunkt, a od 1999 r. jako profesor nadzwyczajny. Tytuł profesora otrzymał w 2001 r., stanowisko profesora zwyczajnego uzyskał w 2006 r.

Prof. dr hab. n. med. Paweł Nyckowski – zastępujący okresowo Kierownika Kliniki. Studiował w Akademii Medycznej w Warszawie w latach 1980 – 1986. W Klinice pracuje od 1986 r. Doktorat w 1990 r. (promotor: prof. M. Krawczyk) „Pobieranie i przechowywanie lewego płata wątroby do transplantacji „. Habilitacja w 1997 r.” Zastosowanie ultrasonografii śródoperacyjnej w chirurgii wątroby i dróg żółciowych” (opiekun prof. M. Krawczyk). W 2003 r. uzyskał stanowisko profesora nadzwyczajnego, a w 2004 r. tytuł naukowy profesora.

Dr hab. n. med. Rafał Paluszkiwicz studiował w Akademii Medycznej w Warszawie w latach 1969-1975. W latach 1975-1978 zatrudniony w Samodzielnym Publicznym Centralnym Szpitalu Klinicznym, w latach 1978-1980 asystent w Klinice Chirurgii Naczyń i Transplantologii. W Klinice pracuje od 1980 r. Doktorat w 1984 r. (promotor prof. J. Szczerba) ” Obliteracyjne leczenie żyła-

---

Na stronie obok – Klinika Chirurgii Ogólnej, Transplantacyjnej i Wątroby. Siedzą od lewej: doc. Krzysztof Zieniewicz, doc. Mariusz Frączek, prof. Marek Krawczyk (Kierownik Katedry i Kliniki), prof. Paweł Nyckowski, prof. Bogdan Michałowicz. **Stoją (I rząd):** dr Konrad Kalinowski, dr Oskar Kornasiewicz, dr Danuta Suchovera, dr Ireneusz Grzelak, dr Piotr Remiszewski, dr Bogusław Najnigier, doc. Tadeusz Wróblewski, dr Mariusz Grodzicki, doc. Włodzimierz Otto, dr Michał Skalski, doc. Rafał Paluszkiwicz, dr Jerzy Żurakowski, dr Krzysztof Komorzycki. **Stoją (II rząd):** dr Robert Lechowicz, dr Anna Skwarek, dr Piotr Hevelke, dr Bartek Cieślak

ków przełyku”, habilitacja w 1996 r. (opiekun prof. A. Karwowski) „Endoskopo-
wa skleroterapia w leczeniu chorych z nadciśnieniem wrotnym”. Obecne stano-
wisko – adiunkt.

Dr hab. med. Włodzimierz Otto studiował w Akademii Medycznej w Warszawie
w latach 1967-1973. Od 1973 r. do 1979 r. zatrudniony w Oddziale Chirurgicz-
nym Szpitala Kolejowego w Międzyzlesiu. W Klinice pracuje od 1979 r. Dokto-
rat w 1980 r. (promotor prof. J. Sadowski) „Ocena czynności przewodu pęche-
rzykowego u psa”. Habilitacja w 1996 r. (opiekun prof. A. Karwowski) „Ocena
wyników leczenia niektórych chorób przewodu pokarmowego metodą endosko-
powa z zastosowaniem lasera Nd: YAG”. Obecne stanowisko – adiunkt

Dr hab. n. med. Jacek Pawlak studiował w Akademii Medycznej w Warszawie w la-
tach 1972 – 1978. W latach 1978-1985 zatrudniony w Klinice Chirurgii Naczyń
i Transplantologii. W Klinice pracuje od 1985 r. Doktorat w 1986 r. (promotor
– Prof. J. Szczerbań) „Hepatowenografia wsteczna w diagnostyce nadciśnienia
wrotnego u chorych z marskością wątroby”. Habilitacja w 1996 r. (opiekun prof.
A. Karwowski) „Leczenie krwotoków z żyłaków przełyku”. Pracował w Klinice
do 2003 r. – od tego czasu ordynator Oddziału Chirurgicznego Szpitala w Gro-
dzisku Mazowieckim. W Klinice zatrudniony nadal na ¼ etatu.

Dr hab. n. med. Mariusz Frączek, studiował w Akademii Medycznej w Warsza-
wie w latach 1976-1982. W Klinice zatrudniony od 1982 r. Doktorat w 1989 r.
(promotor – prof. A. Karwowski) „Ocena ryzyka operacyjnego u chorych z mar-
szością wątroby”. Habilitował się w 1999 r. (opiekun prof. A. Karwowski) „Po-
wikłania w chirurgii przełyku – zapobieganie i leczenie”. Obecne stanowisko –
adiunkt.

Dr hab. med. Krzysztof Zieniewicz, studiował w Akademii Medycznej w Warsza-
wie w latach 1973-1979. W Klinice zatrudniony od 1981 r. Doktorat w 1988 r.
(promotor prof. J. Szczerbań) „Leczenie śpiączki wątrobowej dożylnym wlewem
aminokwasów”. Habilitacja w 1999 r. (opiekun prof. M. Krawczyk) „Żywnie
pozajelitowe chorych z niewydolnością wątroby w okresie okołoperacyjnym”.
Obecnie na stanowisku – adiunkta.

Dr hab. n. med. Tadeusz Wróblewski studiował w Akademii Medycznej w War-
szawie w latach 1977 – 1983. W latach 1983 – 1984 zatrudniony w Szpitalu Ko-
lejowym na ul. Brzeskiej. W Klinice pracuje od 1984 r. Doktorat w 1989 r. (pro-
motor prof. A. Karwowski) „Wpływ etanolu na regenerację wątroby u szczurów”.
Habilitacja w 2002 r. (opiekun prof. M. Krawczyk) „Wewnątrzwątrobowe zespo-
lenie wrotno-systemowe (TIPS). Nowa możliwość leczenia i zapobiegania krwo-
tokom z żyłaków przełyku u chorych z nadciśnieniem wrotnym”. Obecnie na sta-
nowisku adiunkta.

Dr med. Bogusław Najnigier studiował w Akademii Medycznej w Warszawie w la-
tach 1967 – 1973. W Klinice pracuje od 1977 r. Doktorat w 1986 r. (promo-
tor prof. J. Szczerbań) „Przyczyny zgonów w obrażeniach wielonarządowych”.
Obecnie na stanowisku adiunkta. Twórca i kierownik Pracowni Komputer-
owej przy Klinice.

Dr n. med. Waldemar Patkowski studiował w latach 1982 – 1988 w Akademii
Medycznej w Warszawie. W Klinice zatrudniony od 1989 r. Doktorat w 1994 r.

(promotor prof. M. Krawczyk) „*Porównanie wyników cholecystektomii metodą klasyczną i laparoskopową*”. Obecnie na stanowisku adiunkta.

Dr n. med. Jerzy Żurkowski studiował w Akademii Medycznej w Warszawie w latach 1962-1970. Doktorat w 1979 r. (promotor prof. J. Dzieniszewski) „*Czynność zewnątrzwydzielnicza trzustki w przewlekłych chorobach wątroby*”. W Klinice zatrudniony od 1996 r., obecnie na stanowisku adiunkta. Kierownik Pracowni Endoskopii przy Klinice.

Dr n. med. Marek Schaeffer studiował w Akademii Medycznej w Warszawie w latach 1983 –1989. Zatrudniony w Klinice od 1989 r. do 2002 r. na stanowisku asystenta. Doktoryzował się w 1998 r. (promotor: prof. B. Michałowicz), „*Kliniczne aspekty gastropatii wrotnej*”.

Lek. Krzysztof Dudek studiował w latach 1991-1997 w Akademii Medycznej w Warszawie. W Klinice zatrudniony w 1999 r. Obecnie na etacie asystenta.

Lek. Oskar Kornasiewicz studiował w latach 1993-2000 w Akademii Medycznej w Warszawie. W Klinice zatrudniony w 2002 r. Obecnie na etacie asystenta.

Lek. Michał Korba studiował w latach 1995- 2001 w Akademii Medycznej w Warszawie. W Klinice zatrudniony w 2003 r. Obecnie na etacie asystenta.

Lek Piotr Hevelke studiował w latach 1991-1997 w Akademii Medycznej w Warszawie. W Klinice zatrudniony w 2003 r. Obecnie na etacie asystenta.

Lek. Piotr Smoter studiował w latach 1992-1998 w Akademii Medycznej w Łodzi. W Klinice zatrudniony w 2003 r. Obecnie na etacie asystenta.

Ponadto w Klinice pracują na etatach Samodzielnego Publicznego Centralnego Szpitala Klinicznego:

Lek. Ireneusz Grzelak studia w latach 1981-1988 w Akademii Medycznej w Warszawie. W Klinice zatrudniony od 1989 r. na stanowisku asystenta.

Dr n. med. Abdulsalam Alsharabi studia w latach 1986-1993 Akademii Medycznej w Warszawie. Doktorat w 1998 r. (promotor prof. B. Michałowicz) „*Leczenie paliatywne nieresekcyjnych guzów pierwotnych i przerzutowych w wątrobie*”. Z Kliniką związany od czasów studiów. Od 2002 r. koordynator ds. transplantacji wątroby – starszy asystent.

Dr n. med. Danuta Suchowera studia w latach 1974-1980. W Klinice zatrudniona od 1981 r. Doktorat w 1990 r. (promotor prof. A. Karwowski) „*Wybrane aspekty hemodynamiki krążenia wrotnego u chorych z marskością wątroby i nadciśnieniem wrotnym za pomocą systemu dopplerowskiego*”. Obecnie na stanowisku st. asystenta.

Dr n. med. Anna Skwarek studia w latach 1989-1995 w Akademii Medycznej w Łodzi. Doktorat w 2004 r. (promotor prof. P. Nyckowski) „*Arginaza u chorych na raka jelita grubego i u chorych z przerzutami z raka jelita grubego do wątroby*”. W latach 2000-2004 studia doktoranckie w Akademii Medycznej w Warszawie. Zatrudniona na etacie szpitalnym w 2004 r. na stanowisku st. asystenta.

Lek. Robert Lechowicz studia w latach 1982-1988 w Akademii Medycznej w Warszawie. Zatrudniony na etacie szpitalnym od października 1989 r. W 1991 r. uzyskał I stopień specjalizacji z chirurgii ogólnej, ze względów zdrowotnych musiał zrezygnować z pracy w oddziale chirurgicznym. Został zatrudniony w SPCSK w II Zakładzie Radiologii Klinicznej na etacie szpitalnym w 1991 r.,

- uzyskał wówczas w 2002 – II stopień specjalizacji z radiodiagnostyki. Ponownie zatrudniony na etacie szpitalnym w Klinice w 2004 r. na stanowisku st. asystenta. Kierownik Pracowni Ultrasonografii przy Klinice.
- Dr n. med. Elżbieta Leowska studiowała w latach 1975 –1982 w Akademii Medycznej w Warszawie, w latach 1983 – 2001 zatrudniona w Zakładzie Medycyny Nuklearnej, od 2001 r. do 2004 r. zatrudniona w Klinice jako st. asystent, w tym okresie kierowała Pracownią Ultrasonografii. Doktorat w 2002 r. (promotor prof. P. Nyckowski) *“Zastosowanie ultrasonografii dopplerowskiej w prześwietleniu wątroby.”*
- Lek. Mariusz Grodzicki studia w latach 1992-1998 w Akademii Medycznej w Warszawie. Zatrudniony na etacie szpitalnym od 1998 r. na stanowisku asystenta.
- Lek. Krzysztof Komorzycki studia w Akademii Medycznej w Lublinie w latach od 1992 do 1998 r. Zatrudniony na etacie szpitalnym od 2001 r.
- Dr n. med. Cezary Pszenny studiował w latach 1989 r. – 1995r na II Wydz. Lekarskim Akademii Medycznej w Warszawie. W Klinice pracował od roku 1996 będąc słuchaczem studiów doktoranckich najpierw jako wolontariusz, a w latach 2001-2002 jako rezydent. Doktorat w 2003 r. (promotor prof. M. Krawczyk) *“Ocena zmian biochemicznych w wątrobie w wyniku resekcji jej miąższu”*. Po zdaniu egzaminu specjalizacyjnego w 2003 r. przestał być związany z Kliniką.
- Dr n. med. Danuta Plaszczyk studiowała w Śląskiej Akademii Medycznej w latach 1985-1991. Z Kliniką związana od 1992 r. jako słuchacz studiów doktoranckich. Doktorat w 2000 r. (promotor prof. M. Krawczyk) *“Czynniki ryzyka powikłań pankreatoduodenektomii”*
- Lek. Piotr Remiszewski studia w latach 1991-1997 w Akademii Medycznej w Warszawie. Z Kliniką związany od 2000 r. jako rezydent. Od 1 stycznia 2006 r. zatrudniony na etacie szpitalnym.
- Lek. Bartosz Cieślak studiował w latach 1996-2002 w Akademii Medycznej w Warszawie. Z Kliniką związany od 1997 r. jako student i członek Studenckiego Koła Naukowego. Od 2003 r. słuchacz studiów doktoranckich.
- Lek. Michał Skalski studiował w latach 1996-2002 w Akademii Medycznej w Łodzi. W Klinice od 2004 r. początkowo jako wolontariusz, a obecnie od 2005 r. jako uczestnik studiów doktoranckich.
- Lek. Piotr Kalinowski studiował w latach 1997-2003 w Akademii Medycznej w Warszawie. Z Kliniką związany od 2005 r. jako słuchacz studiów doktoranckich.
- Lek. Marcin Kotulski studiował w latach 1994-2000 w Akademii Medycznej w Warszawie. Z Kliniką związany od 2002 r. jako rezydent.
- Lek. Dorota Leonowicz studiowała w latach 1996-2002 w Akademii Medycznej w Warszawie. W Klinice od 2004 r. jako rezydent.
- Lek. Immohamed Alzayany studia ukończył w 1994 r. na Uniwersytecie Medycznym w Libii. Początkowo związany z I Katedrą i Kliniką Chirurgii Ogólnej Collegium Medicum UJ w Krakowie (kierownik prof. Popiela). Z Kliniką związany od września 1999 r. jako stypendysta rządu libijskiego. Uzyskał specjalizację. Obecnie w trakcie realizacji pracy doktorskiej.

Dr n. med. Ezzelarab Ashegh studiował w latach 1982-1988 w Wojskowej Akademii Medycznej w Łodzi. Z Kliniką związany od roku 1988 do 1995. Doktorat w 1994 r. „*Doraźna endoskopia diagnostyczna w krwotokach z górnego odcinka przewodu pokarmowego*” (promotor prof. M. Krawczyk).

Dr n. med. Sulejman Magaam studia w Akademii Medycznej w Warszawie latach 1985-1991. Z Kliniką związany od 1992r do 2001. Doktorat w 2001 (promotor prof. B. Michałowicz) „*Malformacje naczyniowe w obrębie jamy brzusznej*”.

Żadna Klinika nie mogłaby funkcjonować bez sekretariatu. Autor tego materiału pamięta Sekretariat od czasu swojego związku z Kliniką, tzn. od ok. 1965 r. Sekretarkami w Klinice prof. Z Łapińskiego były wówczas p. Maria Perkowska i p. Teresa Browicz. Obydwie z ogromnym zaangażowaniem pracujące na rzecz Kliniki. Do pomocy miały p. Barbarę Misztal osobę zatrudnioną na etacie salowej, ale pracującą jako pomoc w sekretariacie. Pani Maria Perkowska oprócz wielu zalet miała i tę, że czytała bezbłędnie pismo ręczne prof. Z. Łapińskiego, ponadto przepisywała cierpliwie na maszynie nasze prace doktorskie i habilitacyjne. Obydwie pracowały razem do 1980 r., kiedy doszło do reorganizacji klinik chirurgicznych w Szpitalu przy ul. Banacha 1 a. Wówczas w Klinice pozostała p. Maria Perkowska, a dołączyła do niej p. Anna Jakubowska. Pani Teresa Browicz pracowała od tego czasu w Sekretariacie nowo powstałej Kliniki Chirurgii Ogólnej i Klatki Piersiowej. Obydwie panie były sekretarkami klinik do czasu przejścia na emeryturę. Po przejściu na emeryturę p. Marii Perkowskiej w 1993 r. krótko sekretarką była p. Jola Chylińska, a po niej p. Katarzyna Zimna, która pracowała do maja 2004 r. Po odejściu z Sekretariatu w 2001 r. do innej jednostki Akademii Medycznej p. Ani Jakubowskiej, w Klinice zaczęła pracować p. Ewa Kuczevska, a po odejściu p. Katarzyny Zimnej – p. Maria Kowalska. Obydwie panie są wspaniałymi osobami i poświęcają pracy nie tylko godziny zatrudnieniowe. W pracy pomaga im p. Grażyna Rybska, która mimo innej pozycji zatrudnienia w Szpitalu, utożsamia się z Sekretariatem.

Zdaję sobie sprawę, że pisząc historię II Kliniki Chirurgicznej, która po wielu zmianach nazywa się Kliniką Chirurgii Ogólnej, Transplantacyjnej i Wątroby, ominąłem niektóre fakty, czy osoby, ale wynika to z ułomności pamięci, a niestety nie wszystkie materiały są w dokumentach Kliniki.

■ Bibliografia

- 1.” *Zarys dziejów chirurgii polskiej*, pod red. W. Noszczyka, wyd. 1989.
- 2.” *Warszawska Akademia Medyczna. Historia, współczesność, perspektywy*” Warszawa 1981 r. aut. J. Celma-Panek, J.Tatoń.
- 3.” *Dzieje nauczania medycyny i farmacji w Warszawie 1789-1950*” PZWL, wyd. 1990, red. M. Łyskanowski.
- 4.” *Dzieje uczelni medycznych w latach 1994-1960* „red. J.Manicki, W.Dziewulski.
- 5.” *Z życia Akademii Medycznej* „10/2000 wyd. Akademia Medyczna w Warszawie.
6. *Polski Przegląd Chirurgiczny* 1997, 69 nr 7 s. 673-676
- 7.” *Złota Księga Polskiej Medycyny* „wyd. 2002 r.
8. „*Wkład Warszawskiej Akademii Medycznej do rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej w PRL*” pod red. J.Tatonia, ,Warszawa 1975.